

COMUNE DE COSSOINE

PROVÌNTZIA DE TÀTARI

ISTATUTU COMUNALE

TÌTULU I PRINTZÌPIOS FUNDAMENTALES

ART. 1 AUTONOMIA ISTATUTÀRIA

- 1. Custu Istatutu apostìvigat sas normas fundamentales pro s'organizatzione de su comune, ispirende-si a sos printzìpios de sa Costituzione de sa Repùblica, de s'Istatutu Ispetziale de sa Regione Sardigna e de s'ordinamentu de sas Autònias Locales a cara de su Testu Ùnicu aprovalu cun D.lgs n. 267/2000.*

ART. 2 FINALIDADES

- 1. Su Comune rapresentat a manera unitària sos interessos de sa Comunidade, nde contivìgiat s'isvilupu e su progressu tzivile in su respetu prenu de sas cumpatibilidades ambientales.*
- 2. Su Comune promovit e amparat s'assentu echilibradu de su territòriu e cuncurret, umpare a sas àteras Istitutziones natzionales e internatzionales, a sa minimadura de s'incuinamentu, e asseguende, in s'àmbitu de un'impitu sutenibile e giustu de sas resursas, sos deretos e sas netzessidades de sas pessones de oe e de sas generatziones imbenientes. Amparat sa salute de sos tzitadinos e amparat s'esistèntzia paris de sas genias viventes diferentes e de sas biodiversidades.*
- 3. Su Comune ispirat s'atzione pròpia a sas finalidades chi sighint:*
 - a) Dare deretu prenu a sa partetzipatzione efetiva de sos tzitadinos, s'ingulos e assotziados, a sa vida organizativa, politica, amministrativa, econòmica e sotziale de su Comune de Cossoine; pro custu sustenet e valorizat su contributu bonu e responsàbile de su voluntariadu e de sos Assòtzios liberos;*
 - b) valorizatzione e promotzione de sas atividades culturales e isportivas comente trastes chi favoressent sa crèschida de sas pessones;*
 - c) amparu, remonidura e promotzione de sas resursas naturales, paesagìsticas, istòricas, architetonicas e de sas traditziones culturales presentes in su territòriu pròpiu;*
 - d) valorizatzione de s'isvilupu econòmicu e sotziale de sa Comunidade, isvilupu econòmicu e sotziale de sa Comunidade, promovende sa partetzipatzione de s'iniziativa imprenditoriale de sos privados a s'acumprida de su bene comune;*
 - e) sustennu a sas realidades de sa cooperatzione chi pessighint obiettivi de caràtere de agiudu de pare a pare e sotziale;*
 - f) amparu de sa vida de s'òmine, de sa persona e de sa famiglia, valorizatzione sotziale de sa maternidade e de sa paternidade asseguende sustennu a sa responsabilidade cumpartzida de su babbu e de sa mama in s'impinnu de su contivìgiu e de s'educatzione de sos figios, puru pro mèdiu de sos servìtzios sotziales e educativos; garàntzia de su deretu a s'istùdiu e de sa formatzione culturale e professionale pro totus in unu quadru istituzionale ispiradu a sa libertade de educatzione;*
 - g) respetu e amparu de sas diversidades de ratza, linguìsticas, culturales, religiosas e políticas, puru pro mèdiu de sa promotzione de sos valores e de sa cultura de sa tolleràntzia;*
 - h) sustennu a sa realizatzione de unu sistema globale e integradu de seguresa sotziale e de amparu ativu de sas pessones discumbeniosas e isvantagiadas;*
 - i) reconnoschimentu de oportunitades professionali, culturales, políticas e sotziales che pare tra òmines e fèminas.*

ART. 3 TERRITÒRIU E SEDE COMUNALE

1. Su territòriu de su comune de Cossoine est costituitu dae sos terrinos alindados dae sas mapas catastrales da n. 30 fòllios chi alindant a Nord cun su comune de Giave; a Sud cun sos comunes de Semèstene, Putumajore e Bonolva; a Est cun sos Comunes de Bonolva e Giave ; a Ovest cun sos Comunes de Putumajore, Mara, Pàdria, Tiesi, Cherèmule e Romana.
2. Su Palatzu tzìvicu, sede comunale est aposentadu in Carrera Vittorio Emanuele n. 14.
3. Sas adunàntzias de sos òrganos collegiales s'acumprint de sòlitu in sa sede comunale. Si podent fàghere in logos diferentes in casu de netzessidade o pro esigèntzias particulares.

ART. 4 ISTEMMA E GONFALONE

1. Su Comune in sos atos e in su sigillu s'identificat cun su nùmene de COSSOINE.
2. S'istemma e su Gonfalone de su Comune sunt cunformes a s'abotzu allegadu A)i a custu Istatutu.
3. In sas tzerimònias e in sas àteras ricurrèntzias pùblicas e onni borta chi siat netzessàriu torrare ufiziale sa partetzipatzione de s'ente a una iniziativa particolare, su sindigu podet apostivigare chi siat mustradu su Gonfalone cun s'istemma de su Comune.
4. Sa giunta podet autorizare s'impitu e sa riproduzione de s'istemma de su comune pro finalidades no istituzionales solu in ue bi siat un'interessu pùblicu.
5. Su Comune paris a u gonfalone suo musttrat sa bandera italiana e cussa de sa Comunità Europea, osservada sa prioridade de sa bandera natzionale.

ART. 5 CONSÌGIU COMUNALE DE SOS PITZOCOS

1. Su comune, pro favorèssere sa partetzipatzione de sos pitzocos a sa vida de sa comunidade podet promòvere s'elezione de su consìgiu comunale de sos pitzocos.
2. Su consìgiu comunale de sos pitzocos at su còmputu de deliberare a manera consultiva in sas materias chi s'ghint: politica ambientale, isport, tempus liberu, giogos, raportos cun sos assòtzios, cultura e ispetàculu, pùblica istrutzione, assistèntzia a sos giòvanos e a sos antzianos, raportos cun s'Unicef.
3. Sas modalidades de elezione e su funtzionamentu de su consìgiu comunale de sos pitzocos, sunt apostivigadas cun regulamentu apòsitu.

ART. 6 TUTELA DE S'IDENTIDADE LOCALE E DE SA LIMBA SARDA

1. Su Comune promovet onni iniziativa utilosa pro remonire e afortiare sos valores costitutivos de s'identidade sua.
2. Incoragit sos istùdios e sas chircas in òrdine a s'istòria sua, a sas costumàntzias e a totu su chi est utilosu a fàghere a connòschere, forte e cumprida s'identidade sua.
3. Su Comune ammàniat sas atziones netzessàrias pro s'amparu de sa Limba Sarda e puru pro s'impitu suo in sas setziadas de sos Òrganos Comunales.
4. In sas setziadas de sos Òrganos Comunales est ammitidu s'impitu de sa Limba Sarda, bastat chi siat dadu in su matessi tempus su testu iscritu de s'interbentu in Limba Italiana.

ART. 7 PROGRAMMATZIONE E FORMAS DE COOPERATZIONE

1. Su Comune realizat sas finalidades pròpias adotende su mètodu e sos trastes de sa programmazione.
2. Su Comune cuncurret a sa determinatzione de sos obiettivi cuntènnidos in sos programmas de s'Istadu, de sa Regione Sardigna e de sa Provìntzia avalessende si de s'agiudu de sas formatziones sotziales, econòmicas, sindacales e culturales chi òperant in su territòriu suo.

3. *Sos raportos cun sos àteros Comunes, cun sa Provìntzia de Tàtari, sa Regione e sa Comunità Montana, sunt uniformados a sos printzìpios de cooperatzione, complementariedade e sussidiarietà tra sos àmbitos diferentes de autonòmia.*
4. *Pro segudare una calidade prus bona de sos servìtzios su Comune podet delegare funtziones pròpias a s'ente intermèdiu.*

ART. 8 OPORTUNIDADES CHE PARE

I Su Comune, pro garantire s'oportunidade che pare tra òmines e fèminas:

- a) *riservat a sas fèminas postos de cumponentes sas commissiones consultivas internas e cussas de cuncursu, abarrende firmu su printzìpiu de sos cales a s'art. 61 comma 1 lit. a) de su D.lgs n. 29 de su 3.02.1993. Sa dàbile ogetiva impossibilitade devet èssere motivada a manera adeguada;*
- b) *adotat atos regulamentares pròpios pro assicurare dignidade che pare a òmines e a fèminas in su traballu, a manera cunforme a sas direttivas apostivigadas dae sa presidèntzia de su Consìgiu de sos ministros-dipartimentu de sa funtzione pùblica;*
- c) *adotat totu sas medidas pro atuare sas direttivas de sa Comunità Europea in matèria de oportunitades che pare, cunforma a cantu apostivigadu dae sa presidèntzia de su consìgiu de sos ministros;*
- d) *promovet sa presèntzia de òmines e fèminas in sa giunta e in sos òrganos collegiales de su Comune, e puru de sos entes, aziende e istituzziones dipendenti dae custos.*

ART. 9 AMPARU DE SOS DATOS PERSONALES

1. Su comune garantit, in sas formas cunsideradas prus idòneas chi su tratamentu de sos datos personales in possessu suo s'acumprat in su respetu de sos deretos, de sas libertades fundamentales, e puru de sa dignidade de sas personas físicas cunforma a sa lege 31 de nadale de su 1996 n. 675 e mudaduras e integrazziones imbenientes.

ART.10 RAPRESENTÀNTZIA DE SU COMUNE IN GIUDÌTZIU

In totu sos grados de giuditziu pro sa rapresentàntzia de su comune siat comente atore siat comente cumbènnidu, a fora de:

- a) *Pro sos protzessos tributàrios de sos cales a su a D. lgs 31. 12.1992 n. 546 in sos cales su Comune in totu sos grados est rapresentadu dae su responsàbile de su tributu relativu;*
 - b) *Pro sa cuntierras relativas a sos raportos de traballu de sos cales a s'art. 68 de su D.lgs n. 29 de su 03.02.1993 e mudaduras e integrazziones imbenientes, in sas cales su comune est rapresentadu dae su responsàbile de su servìtziu personale;*
- cunforma a s'indiritzu espressadu dae sa giunta comunale cunforma a s'art. 107 comma de su T.U. 18 de austu de su 2000 n. 267/2000 at a èssere sighida sa protzedura de sa cale a su comma 2 chi sighit 2.*
- 2. Cun determinatzione de su direttore generale, s'est nominadu, o de su segretàriu comunale:*
- a) *At a èssere dessinnadu su responsàbile de su servìtziu incarrigadu de sa rapresentàntzia de su comune e puru, in casu de ausèntzia sua o impèdumu, su sostitutu suo,*
 - b) *At a èssere inghitzada sa nòmina de su legale incarrigadu de sa difesa de sas resones de su comune.*

TÌTULU II ORDINAMENTU ISTRUTURALE CABU I ÒRGANOS E ATRIBUTZIONES ISSORO

ART.11 ÒRGANOS

1. *Sunt Òrganos de su Comune su Consìgiu Comunale, su Sindigu e sa Giunta e sas cumpetèntzias relativas sunt apostivadas dae sa lege e dae custu Istatutu.*
2. *Su Consìgiu Comunale est Òrganu de indiritzu e de controllu politicu e amministrativu.*
3. *Su Sindigu est responsàbile de s'Amministrazione e est su rapresentante legale de su Comune, issu esèrtzitat puru sas funtziones de Ufitziale de Guvernu cunforma a sas leges de s'Istadu.*
4. *Sa Giunta collàborat cun su Sindigu in sa gestione amministrativa de su Comune e faghet atividades propositivas e de impèllida in sos cunfrontos de su Consìgiu.*

ART. 12 DELIBERATZIONES DE SOS ÒRGANOS COLLEGIALES

1. *Sas deliberatziones de sos Òrganos collegiales sunt leadas, de règula, cun votatzione a manera ladina; sunt de leare a iscrutiniu segretu sas deliberatziones chi pertocant pessones, cando siat esertzitada una facurtade a discretzione fundada subra de s'apretziamentu de sas calidades sugetivas de una pessone o subra de sa valutatzione de s'atzione acumprida dae custa.*
2. *S'istrutòria e sa documentatzione de sas propostas de deliberatzione s'acumprint pro mèdiu de sos Responsàbiles de sos Ufitzios; sa verbalizatzione de sos atos e de sas setziadas de su Consìgiu e de sa Giunta est contivigiada dae su Segretàriu Comunale, chi bi partètzipat de deretu, cunforma a sas modalidades e a sos tèrmines apostivados dae su regulamentu pro su funtzionamentu de su Consìgiu.*
3. *Su Segretàriu Comunale non partètzipat a sas setziadas cando est in cunditziones de incumpatibildade: in custu casu est sostituidu a manera temporànea dae su cumpoente de su Consìgiu o de sa Giunta nominadu dae su Presidente, su prus giòvanu de edade cunforma a sa norma.*
4. *Sos verbales de sas setziadas de sa Giunta sunt firmados dae su Sindigu e dae su Segretàriu, mentres cussos de sas setziadas de su Consìgiu sunt firmados dae su Presidente e dae su Segretàriu.*
5. *Sas deliberatziones sunt vàlidas si adotadas cun sa majoria assòluta de sos votantes a fora de sos casos diferentes in sos cales siat rechesta una majoria cualificada.*
6. *Su regulamentu internu disciplinat, pro cantu no est prevididu dae sa lege e in custu istatutu, critèrios de verifìca de su nùmeru legale e de càrculu de sa majoria pro s'adotzione de sas deliberatziones.*

ART. 13 CONSÌGIU COMUNALE

1. *Su Consìgiu Comunale est s'òrganu de indiritzu, de programmatzione normativa e de controllu politicu- amministrativu.*
2. *Su Consìgiu Comunale at autonòmia organizzativa e funtzionale. Cun regulamentu apòsitu a majoria assòluta, su Consìgiu in su quadru de sos printzìpios apostivados dae s'istatutu disciplinat su funtzionamentu suo a manera particolare pro su chi pertocat sas modalidades de cunvocatzione pro sa presentatzione e sa discussione de sas propostas. Su regulamentu indicat puru su nùmeru de sos consigeris netzessàriu pro sa valididade de sas setziadas previdende chi in onni casu bi depet èssere puru sa presèntzia de a su mancus una de tres partes de sos consigeris assignados pro lege a s'ente sena pònnere in contu, pro custu, su sindigu. Cun custu regulamentu su consìgiu disciplinat, puru, sa gestione de totu sas resursas atribuidas pro su funtzionamentu pròpiu e pro cussu de sos grupos consiliares costituitos a manera regolare.*
3. *Sa presidèntzia de su Consìgiu est atribuida a su Sindigu ca est unu Comune chi at una populatzione inferiore a 15.000.000 abitanes.*
4. *S'elezione, sa durata in càrriga, sa cumpositzione e sa sessada de su Consìgiu Comunale sunt regulados dae sa lege.*
5. *A fora de sos casos de sessada, su consìgiu abarrat in càrriga finas a s'elezione de su nou, limitende-si posca de sa publicatzione de su decretu de cunvocatzione de sos comìtzios elettorales a adotare totu sos atos urgentes e improrogàbiles. Sa valutatzione chi bi siant sos presupostos de s'urgèntzia e de s'improrogabilidade est cumpetèntzia de su consìgiu matessi.*
6. *Sos atos fundamenteles divent cuntènnere s'individuatzione de sos obietivos e de sas finalidades de segudare, sa destinatzione de sas resursas e de sos trastes netzessàrios a s'atzione de acumprire. In*

s'adotzione de custos atos fundamentales prilegiat su mètodu e sos trastes de sa programmatzione in acordu cun sa programmatzione regionale, istatale e comunitària.

7. *Su Consìgiu Comunale, esèrtzitat sa potestade e sas cumpetèntzias apostivigadas dae sa lege e dae s'Istatutu e acumprìt sas atributziones pròpias cunforma a sos printzìpios, a sas modalidades e a sas protzeduras apostivigadas in custu Istatutu e in sas normas regulamentares.*
8. *Su Consìgiu Comunale definit sos indiritzos pro sa nòmina e sa nòmina de sos matessi in sos casos prevididos dae sa lege. Custos indiritzos balent solu cantu durat su mandadu políticu-amministrativu de s'Òrganu Consiliare.*
9. *Su Consìgiu Comunale cunformat s'atzione cumplessiva de s'Ente pro assicurare imparzialità e curreta gestione amministrativa.*
10. *Su Consìgiu Comunale ispirat s'atzione pròpia a su printzìpiu de solidariedade.*
11. *In occasione de sas reuniones de su consìgiu sunt mustradas a parte de fora de sos edifitzios, in ue bi sunt, sa bandera de sa Repùblica Italiana, cussa de s'Unione Europea e cussa de sa Regione Sardigna. A fora de àteras dispositziones pregonadas cunforma a sa lege 5 de su mese de freàrgiu de su 1998 n. 22 chi pertocat dispositziones generales subra de s'impitu de sa bandera italiana e euròpea.*

ART. 14

SESSIONES E CUNVOCATZIONE DE SA PRIMA SETZIADA DE SU CONSÌGIU

1. *S'atividade de su Consìgiu Comunale s'acumprìt cunforma a su Reglamentu de su consìgiu in sessione ordinària e istraordinària.*
2. *Sa cunvocatzione de su Consìgiu e s'òrdine de sos traballos de sos argumentos de trattare est fata dae su Sindigu de iniziativa sua o si lu pedit a su mancus una de chimbe partes de sos Consigieri; in custu casu sa reunione si devet fàghere intro de binti dies e divent èssere insertados a s'òrdine de sos traballos sos argumentos propostos, bastat chi siant de cumpetèntzia de su consìgiu.*
3. *Sas setziadas de su Consìgiu sunt públicas a fora de sos casos prevididos dae su reglamentu apòsitu.*
4. *Sa prima setziada de su Consìgiu Comunale luego posca de sas eletziones pro su rennou devet èssere cunvocada dae su Sindigu intro de deghe dies dae sa proclamatzione de sos eletos e si devet fàghere intro de deghe dies dae sa cunvocatzione. In casu de inosservàntzia de s'òbligu de cunvocatzione pruvìdit a manera sostitutiva, su Prefetu.*
5. *In sa prima setziada su consìgiu comunale in antis de deliberare subra de cale si siat àteru ogetu, si no est istadu galu presentadu perunu reclamu, devet esaminare sa cunditzione de sos eletos a norma de su cabu II tìtulu III de su D.lgs 267/2000 e decrarare sa no elegibilidade issoro cando bi siat calicuna de sas càusas inoghe prevididas, pruvìdende cunforma a sa protzedura de sa cale a s'art.69 d.lgs 267/2000.*
6. *In cussa setziada su Consìgiu Comunale, luego pustis de sa cunvòlida de sos eletos retzit sos nominativos de sos cumponentes sa Giunta comunale. In custa matessi setziada elegit tra sos cumponentes suos sa commissione elettorale cunforma a su D.P.R 223/1967.*
7. *S'adunàntzia est presedida dae su Sindigu.*
8. *In casu de impèdumu sighidu, decadèntzia, rimotzione, morte de su Sindigu si protzèdit a sa sessada de su Consìgiu Comunale; su Consìgiu e sa Giunta restant in càrriga finas a sa data de sas eletziones e sas funtziones de Sindigu sunt acumpridas dae su Vitzesindigu.*

ART. 15

LÌNIAS PROGRAMMÀTICAS DE MANDADU

1. *Intro de 30 dies, chi decurrent dae sa data in sa cale b'est istadu s'aposamentu suo, sunt presentadas, dae parte de su Sindigu, intesa sa Giunta, sas lìnias programmàticas relativas a sas atziones e a sos progetos de realizzare durante su mandadu políticu-amministrativu.*
2. *Onni Consigieri Comunale at deretu prenu de interbènnere in sas definitziones de sas lìnias programmàticas, proponende sas integrazziones, sos adecuamentos e sas mudaduras, pro mèdiu de presentata de emendamentos apòsitos, in sas modalidades indicadas dae su reglamentu de su Consìgiu Comunale.*
3. *A su mancus una borta a s'annu su Consìgiu pruvìdit, in sessione istraordinària, a averiguare sa atuatzione de custas lìnias, dae parte de su Sindigu e de sos Assessoros respetivos, e duncas intro su*

30 de cabudanni de onni annu. Est facurtade de su Consìgiu pruvìdìre a integrare, durante su mandadu, cun adecuamentos istruturales e/o mudaduras, sas linias programmàticas, cunforma a sas esigèntzias e a sas problemàticas chi diant dèvere essire a pìgiu in àmbitu locale.

4. A sa sessada de su mandadu politicu-amministrativu, su sùndigu presentat a s'òrganu consiliare su documentu de rendicontatzione de s'istadu de atuatzione e de realizatzione de sas linias programmàticas. Custu documentu est sutapostu a s'aprovatzione de su consìgiu fatu chi siat in antis s'esàminu de su gradu de realizatzione de sos interbentos programmados.

ART.16 COMMISSIONES

1. Su Consìgiu Comunale at a pòdere istituire intro de a issu, cun deliberatzione apòsita, Commissiones permanentes, temporàneas o ispetziales pro finalidades de controllu, de chirca, de inchiesta, de istùdiu. Custas Commissiones sunt cumpostas solu dae Consigeris Comunales, cun critàriu proportzionale. Pro su chi pertocat sas Commissiones chi ant funtziones de controllu e de garàntzia, sa presidèntzia est atribuida a sos Consigeris chi faghent parte de sos grupos de opposizione.
2. Su funtzionamentu, sa compositzione, sos poderios, s'ogetu e sa durada de sas Commissiones ant a èssere disciplinadas dae regulamentu apòsitu.
3. Sa delibera de istituzione at a dèvere èssere adotada a majoria assoluta de sos consigeris assignados a su Comune.

ART.17 MANDOS, DERETOS E DOVERES DE SOS CONSIGERIS COMUNALES

1. Sos consigeris intrant in càrriga a s'atu de sa proclamatzione, o puru, in casu de sostituzione, cando su consìgiu adotat sa deliberatzione relativa.
2. S'istadu giuridicu, sas dimissiones e sa sostituzione de sos consigeris sunt regulados dae sa lege; custos rapresentant tota sa comunidade a sa cale a manera sighida devent dare contu.
3. Ant deretu de iniziativa subra de onni chistione sutaposta a sa deliberatzione de su consìgiu.
4. Ant deretu de ammaniare interrogatziones, interpellàntzias e motziones in sas maneras apostivadas dae su regulamentu c o m u n a l e ..
5. Ant, puru su deretu de otènnere dae sos ufizios de su comune, dae sas aziende e entes dipendenti dae su comune matessi, totu sas notziones e informatziones in possessu issoro e ùtiles pro s'acumprida de su mandadu.
6. Sos consigeris comunales ant su dovere de interbènnere a sas setziadas de su consìgiu comunale e de partetzipare a sos traballos de sas commissiones de sas cales faghent parte.
7. In sos casos determinados dae sa lege a manera ispetzifica devent èssere segretos.
8. Tra sos consigeris proclamados eletos leat sa cualifica de consigeri antzianu cussu chi at àpidu a sa sola sa tzifra prus manna cunforma a s'artìculu 73 d.lgs 267/2000 a fora de su sùndigu elèghidu dae pagu e de sos candidados a sa càrriga de sùndigu proclamados consigeris cunforma a su comma 11 de su matessi art.73.
9. Sas indennidades de sos consigeris sunt apostivadas dae sa lege.
10. A onni consigeri comunale podet èssere atribuidu dae su sùndigu s'incàrrigu de leare in esàminu problemàticas particulares cun su còmputu de riferire a su consìgiu comunale e a manera dàbile propònnere a su consìgiu matessi atos de cumpetèntzia sua. Custos incàrrigos ispetziales sunt limitados in su tempus e in s'ogetu e sena custos finantziàrios pro s'ente.
11. Onni consigeri devent seberare unu domitziliu in su territòriu comunale in ue ant a pòdere èssere giutos sos avisos de cunvocatzione de su consìgiu e onni àtera comunicatzione ufiziale intro de 10 dies dae sa proclamatzione de sos eletos.
12. Su comportamentu de sos amministradores devent èssere cunformadu a s'impartzialidade e a su printzipiu de amministratzione bona in su respetu de sa distintzione tra sas funtziones cumpetèntzias e responsabilidades de sos amministradores e cussas pròpias de sos dirigentes.

ART. 18

SESSADA DAE SA CÀRRIGA DE CONSIGERI

1. Sos Consigeris comunales sessant dae sa càrriga, non solu in casu de morte e de iscadèntzia naturale o etzetzionale de su mandadu, pro decadèntzia e dimissiones.
2. Sos consigeris chi no interbèngiant a tres setziadas istraordinàrias sighidas sena motivos giustificados, sunt decrarados decadidos. Onni consigeri at deretu de fàghere bàllere sas càusas giustificativas de s'ausèntzia pròpia.
3. Sa decadèntzia est pronunziada dae su consìgiu comunale cunforma a su regulamentu internu, puru in sos casos in sos cales recurrant impèdumos, incompatibilidade o incapatzidade prevididas dae sa lege.
4. Cun decretu de su Presidente de sa Repùblica subra proposta de su Ministèriu de s'Internu, su sìndigu e sos cumponentes de su consìgiu e de sa giunta podent èssere rimòvidos cando fatzant atos contra a sa Costituzione o pro graes e sighidas violatziones de lege o pro graes resones de òrdine pùblicu.
5. Sas dimissiones dae sa càrriga de consigeri sunt indiritzadas a su consìgiu e divent èssere achisidas luego dae su protocollu de s'ente cunforma a s'òrdine de tempus de presentata. Non si podent revocare no ant bisòngiu de èssere reconnotas e sunt deretu eficatzes. Su consìgiu intro e no a fora de deghe dies protzedit a su càmbiu de sos consigeris dimissionàrios cun àtera deliberatzione sighende s'òrdine de presentata de sas dimissiones comente resurtat dae su protocollu. Non si protzedit a su càmbiu si, essende-bi sos motivos, si depat protzèdere a sa sessada de su consìgiu cunforma a s'art. 141 de su d.lgs 267/2000.
6. In casu de sessada dae sa càrriga de unu consigeri adotada cunforma a s'art. 59 de su d.lgs 267/2000, su consìgiu in sa prima adunàntzia imbeniente a sa notifica de su pruvidimentu de suspensione protzedit a su càmbiu temporàneu suo dende sa suplèntzia, pro s'esertzìtiu de sas funtziones de consigeri, a su candidadu de sa matessi lista chi at àpidu, posca de sos eletos, su nùmeru prus artu de votos. Sa suplèntzia sessat cun sa sessada de sa suspensione. Si si diat averiguare sa decadèntzia si faghet su càmbiu.
7. In su consìgiu comunale su sègiu chi durante sos chimbe annos abarret bòidu pro cale si siat resone, puru si subravènnida, est atribuidu a su candidadu chi in sa matessi lista s'ghit deretu s'ùrtimu eletu.

ART. 19

GRUPOS CONSILIARES

1. Sos Consigeris si podent costituire in grupos, cunforma a cantu prevididu in su regulamentu de su Consìgiu Comunale e nde dant comunicatzione a su Sìndigu e a su Segretàriu Comunale umpare a s'indicatzione de su nùmene de su cabugrupu. Si non si diat esertzitare custa facurtade o in s'interi de sa designatzione, sos grupos sunt individuados in sas listas chi si sunt presentadas a sas eletziones e sos cabosgrupu relativos in sos Consigeris, chi no appartenint a sa Giunta, chi apant leadu su nùmeru prus artu de preferèntzias.
2. Sos Consigeris Comunales podent costituire grupos chi non currispondent a sas listas eletorales in sas cales sunt istados eletos bastat chi custos grupos resurtent cumpostos dae a su mancus tres membros.
3. A sos Cabosgrupu consiliares est perìtudu otènnere, a indonu, una còpia de sa documentatzione chi pertocat sos atos ùtiles a s'acumprida de su mandadu pròpiu.
4. Sos Grupos Consiliares, in casu siant cumpostos dae prus de tres Consigeris, ant deretu a si reunire in unu locale comunale postu a disponimentu, pro cussa punna, dae su Sìndigu

ART. 20

SÌNDIGU

1. Su Sìndigu est eletu a manera dereta dae sos tzitadinus cunforma a sas modalidades apostivigadas in sa lege chi disciplinat puru sos casos de no elegibilidade, de incumpatibilidade, s'istadu giuridicu e sas càusas de sessada dae sa càrriga.

2. Issu rapresentat su Comune cunvocat e presedit sa giunta, e puru su consìgiu comunale. Est s'Òrganu responsàbile de s'Amministrazione, subraintendet a sas verìficas de resurtadu ligadas a su funtzionamentu de sos servìtzios comunales, dat diretivas a su Segretàriu Comunale, a su Direttore, s'est numenadu, e a sos Responsàbiles de sos Ufìtzios in cabu a sos indirìtzos amministrativos e gestionales, e puru subra de s'esecuzione de sos atos.
3. Su Sindigu esèrtzitat sas funtziones atribuidas-li dae sas leges, dae s'Istatutu, dae sos regolamentos e subraintendet a s'acumprida de sas funtziones istatales o regionales atribuidas a su Comune. Issu at puru cumpetèntzias, poderios de indirìtzu, de vigilàntzia e controllu subra de s'atividade de sos Assessoros e de sas istruturas gestionales e esecutivas.
4. Su Sindigu, cunforma a sos indirìtzos apostivigados dae su Consìgiu, pruvìdit a sa nòmina, a sa designazione e a sa rèvoca de sos rapresentantes de su Comune in sos Entes, Aziendas e Istitutziones.
5. A su Sindigu, a fora de sas cumpetèntzias de lege, sunt assignados dae custu Istatutu e dae sos regolamentos atributziones comente Òrganu de amministrazione, de vigilàntzia poderios de auto organizzazione de sas cumpetèntzias ligadas a s'ufìtziu.
6. Distintivu de su Sindigu est sa fàscia a tres colores cun s'istemma de sa Repùblica e s'istemma de su Comune, de giùghere a coddu.

ART. 21

ATRIBUTZIONI DE AMMINISTRATZIONE

1. Su Sindigu at sa rapresentàntzia generale de s'Ente, podet delegare sas funtziones suas o parte de custas a sos Assessoros singulos e est s'Òrganu responsàbile de s'amministrazione de su Comune; in particolare:
 - a) Dirigit e coordinat s'atividade politica e amministrativa de su Comune e puru s'atividade de sa Giunta e de sos Assessoros singulos;
 - b) Promovit e leat iniziativa pro congruere acordos de programma cun totu sos sugetos pùblicos prevididos dae sa lege, intesu su Consìgiu Comunale;
 - c) Cùnvocat sos comìtzios pro sos referendum prevididos dae s'Art. 8 de su d.lgs n. 267/2000, e mudaduras e integrazziones imbenientes;
 - d) Emitit sas ordinàntzias netzessàrias e urgentes in casu de emergèntzias sanitàrias o de igiene pùblica solu a caràtere locale, e puru in sos casos de emergèntzia de sa cale a s'art.50 commas 5 e 6 de su d.lgs 267/2000;
 - e) nùmenat su Segretàriu Comunale, seberende-lu in s'Albu apòsitu;
 - f) cunferit e rèvocat a su Segretàriu Comunale, si lu cunsiderat oportunu sas funtziones de Direttore Generale si no est istada istipulada sa cunvenzione cun àteros Comunes pro sa nòmina de su Direttore;
 - g) nùmenat sos Responsàbiles de sos Ufìtzios e de sos Servìtzios, atribuit sos incàrrigos dirigenziales e cussos de collaboratzione esterna, cunforma a esigèntzias efetivas e de pòdere averiguare.

ART. 22

ATRIBUTZIONI DE VIGILÀNTZIA

1. Su Sindigu in s'esertìtziu de sas funtziones suas de vigilàntzia achisit deretu in totu sos ufìtzios e servìtzios sas informatziones e sos atos, puru reservados, e podet apostivigare s'achisizione de atos, documentos e informatziones in sas Aziendas ispetziales, sas Istitutziones e sas Sotziedades pro atziones, chi appartenent a s'Ente, pro mèdiu de sos rapresentantes legales de sas matessi, informende-nde su Consìgiu Comunale.
2. Issu acumprit a sos atos cunservativos de sos deretos de su Comune e promovìt, a manera dereta o cun s'agiudu de su Segretàriu Comunale o de su Direttore s'est numenadu, sas chircas e sas verìficas amministrativas subra de tota s'atividade de su Comune.
3. Su Sindigu promovìt e leat iniziativa pro assicurare chi Ufìtzios, Servìtzios, Aziendas ispetziales, Istitutziones e Sotziedades chi sunt de su Comune, acumprant sas atividades issoro cunforma a sos obietivos indicados dae su Consìgiu e in coerèntzia cun sos indirìtzos atuativos espressados dae sa Giunta.

ART. 23**ATRIBUTZIONI DE ORGANIZATZIONE**

1. Su Sîndigu in s'esertitziu de sas funtziones suas de organizatzione:

- a) apostivigat sos argumentos a s'Òrdine de sos traballos de sas setzadas de su Consìgiu Comunale, nd'apostivigat sa cunvocatzione e lu presedit. Pruvìdit a sa cunvocatzione cando sa rechesta est formulada dae una de chimbe partes de sos consigeris;*
- b) esèrtzitat su poderiu de sa polìtzia in sas adunàntzias consiliare e in sos organismos pùblicos de partetzipatzione popolare presièdidos dae su Sîndigu, in sos limites prevìdidos dae sas leges;*
- c) proponet argumentos de trare in Giunta, nd'apostivigat sa cunvocatzione e la presedit;*
- d) retzit sas interrogatziones e sas motziones de sutaporre a su Consìgiu ca de cumpetèntzia consiliare.*

ART. 24**VITZESÌNDIGU**

- 1. Su Vitesìndigu gasi numenadu dae su Sîndigu est s'Assessore chi at sa delega generale pro s'esertitziu de totu sas funtziones de su Sîndigu, in casu de ausèntzia o impèdumu o de suspensione de custu ùrtimu.*
- 2. Su cunferimentu de sas dèlegas intregadas a sos Assessori devet èssere comunicadu a su Consìgiu e a sos Òrganos prevìdidos dae sa lege, e publicadu puru a s'Albu Pretòriu.*
- 3. In casu de ausèntzia o impèdumu de su Vitesìndigu a su càmbiu de su Sîndigu at a pruvìdìre s'assessore prus antzianu de edade.*

ART. 25**MOTZIONI DE DISCUNFIÀNTZIA**

- 1. Su votu de su Consìgiu Comunale contràriu a una proposta de su Sîndigu o de sa Giunta no nde cajonat sas dimissiones.*
- 2. Su Sîndigu e sa Giunta sessant dae sa càrriga in casu de aprovatzione de una motzione de discunfiàntzia votada pro apellu numenale dae sa majoria assoluta de sos cumponentes de su Consìgiu.*
- 3. Sa motzione de discunfiàntzia devet èssere motivada e sutascrita dae a su mancus duas de chimbe partes de sos Consigeris assignados, sena leare in contu su Sîndigu, e non si nde chistionat in antis de deghe dies e no a fora de 30 dae sa presentada sua: Si sa motzione est aprovada, si protzedit a sa sessada de su Consìgiu e a sa nòmina de unu Commissàriu, cunforma a sas leges in vigèntzia.*

ART. 26**DIMISIONES, IMPÈDUMOS, RIMOTZIONE, DECADÈNTZIA, SESSADA O MORTE DE SU SÌNDIGU**

- 1. In casu de impèdumu sighidu, rimotzione, decadèntzia o morte de su sîndigu, sa giunta decadit e si protzedit a sa sessada de su consìgiu comunale. Su consìgiu e sa giunta abarrant in càrriga finas a s'elezione de su consìgiu comunale nou e de su sîndigu nou. Finas a sas eleziones mentovadas in antis, sas funtziones de su sîndigu sunt acumpridas dae su vitesìndigu.*
- 2. Su vitesìndigu sostituit su sîndigu in casu de ausèntzia o de impèdumu temporàneu e puru in casu de sessada dae s'esertitziu de sa funtzione cunforma a s'articulu 59 de su d.lgs 267/2000.*
- 3. Sas dimissiones presentadas dae su Sîndigu a su Consìgiu diventant semper e cando eficatzes e chi non si podent revocare coladas 20 dies dae sa presentada issoro. Coladu cussu tempus, si protzedit a sa sessada de su Consìgiu, cun nòmina in su matessi tempus de unu Commissàriu.*
- 4. S'impèdumu sighidu de su Sîndigu est averiguadu dae una commissione de tres pessones eleta dae su Consìgiu Comunale e cumposta dae sugetos istràngios a su Consìgiu, nòdidas, numenadas in relata a su motivu ispetzificu de s'impèdumu.*
- 5. Sa protzedura pro sa verìfica de s'impèdumu est inghitzada dae su Vitesìndigu o, in ausèntzia, dae s'Assessore prus antzianu chi bi pensat in acordu cun sos grupos consiliare.*
- 6. Sa Commissione intro de 30 dies dae sa nòmina relatat a su Consìgiu subra de sas resones de s'impèdumu.*

7. *Su Consìgiu s'espressat subra de sa relata in setziada pùblica, a fora de determinatzione sua diferente, puru subra de rechesta de sa Commissione, intro de deghe dies dae sa presentada.*
8. *Sa sessada de su consìgiu comunale detèrminat in onni casu sa decadèntzia de su sìndigu e puru de sas giuntas respetivas.*

ART. 27 GIUNTA COMUNALE

1. *Sa Giunta collàborat cun su Sìndigu in su guvernu de su Comune e cunformat s'atividade pròpia a sos printzìpios de trasparèntzia e de efitzientzia. Òperat pro mèdiu de deliberatziones collegiales.*
2. *Sa Giunta adotat totu sos atos idòneos a segudare sos obiettivi e sas finalidades de s'Ente in su quadru de sos indirizos generales e in atuatzione de sas detzisiones fundamentales aprovadas dae su Consìgiu Comunale. In particolare, sa Giunta esèrtzit sas funtziones de indiritzu polìticu-amministrativu definende sos obiettivi e sos programmas de acumprìre e adotende sos àteros atos chi torrant a s'acumprida de cussas funtziones, e averiguat sa rispundèntzia de sos resurtados de s'atividade amministrativa e de sa gestione de sos indirizos dados.*

ART. 28 COMPOSIZIONE

1. *Sa Giunta est cumposta dae su Sìndigu e dae bator Assessoros de sos cales unu chi at sa càrriga de Vitzesìndigu.*
2. *Sos Assessoros sunt seberados e numenados dae su Sìndigu tra sos consigeris eletos. Podent èssere numenados puru Assessoros esternos a su consìgiu bastat chi apant sos rechisidos de elegibilidade e cumpetèntzias particulares e esperièntzia tècnica, amministrativa e professionale.*
3. *Sos assessoros esternos podent partetzipare a sas setziadas de su Consìgiu e interbenint in sa dibata ma no ant deretu de voto.*

ART. 29 NÒMINA

1. *Su Vitzesìndigu e sos àteros Cumponentes de sa Giunta sunt numenados dae su Sìndigu e presentados a su Consìgiu Comunale in sa prima setziada imbeniente a sas eletziones.*
2. *Su Sìndigu podet revocare unu o piusu Assessoros dende nde comunicatzione motivada a su Consìgiu. Sa dibata subra de sa comunicatzione de su sìndigu non cajonat perunu votu consiliare, sa remplasadura de s'assessore chi at dadu sas dimissiones o revocadu devet èssere fata intro de 15 dies dae su pruvimentu de rèvoca o dae s'achisitzione a su protocollu de sas dimissiones de s'assessore.*
3. *Sas càusas de incumpatibilidade, sa positzione e s'istadu giurìdicu de sos Assessoros e puru sos istitutos de sa decadèntzia e de sa rèvoca sunt disciplinados dae sa lege; non podent semper e cando fàghere parte de sa Giunta cussos chi apant tra issos o cun su Sìndigu ligàmenes de parentella intro de su de tres grados, de afinidade de primu gradu, de afiliascione e sos maridos e sas mugeres.*
4. *A fora de sos casos de rèvoca de su Sìndigu sa Giunta abarrat in càrriga finas a sa die de sa proclamatzione de sos eletos in occasione de s'annoadura de su Consìgiu Comunale.*
4. *Sa nòmina a assessore at eficàtzidade dae sa die imbeniente a cussu de sa comunicatzione de àere atzetadu sa càrriga.*

ART. 30 PROIBITZIONE DE INCÀRRIGOS E CONSULÈNTZIAS

1. *A sos assessoros, a su sìndigu e a sos consigeris, est proibidu leare incàrrigos e consulèntzias in su comune o entes e istitutziones dipendenti semper e cando sutapostos a su controllu e a sa vigilàntzia de su comune.*
2. *Pro sos incàrrigos o consulèntzias de sas cales a su comma 1 retzidos in antis de s'eletzione e galu in cursu, si non cajonant s'inelegibilidade, divent èssere presentadas sas dimissiones o sas renùntzias intro de deghe dies dae sa cunvàlida de sas eletziones. Sa farta de dimissione o de renùntzia cajonat sa decraratzione de decadèntzia dae sa càrriga de consigeri comunale.*

ART. 31
FUNTZIONAMENTU DE SA
GIUNTA

1. Sa Giunta est cunvocada e presèdida dae su Sindigu, chi coordinat e controllat s'atividade de sos Assessoros e apostìvigat s'òrdine de sos traballos de sas reuniones, leende a cunsideru puru sos argumentos propostos dae sos Assessoros s'ingulos.
2. Sas modalidades de cunvocatzione e de funtzionamentu de sa Giunta sunt apostìvigadas a manera non formale dae sa matessi.
3. Sas setziadas sunt vàlidas si sunt presentes duos cumponentes e sas deliberatziones sunt adotadas cun sa majoria de sos presentes.

ART. 32
CUMPETÈNTZIAS

1. Sa Giunta collàborat cun su Sindigu in s'Amministrazione de su Comune e acumprìt a sos atos chi, cunforma a sa lege o a custu Istatutu, non s'iant reservados a su Consìgiu e non s'iant tra sas cumpetèntzias atribuidas a su Sindigu, a su Segretàriu Comunale, a su Direttore o a sos Responsàbiles de sos Servìtzios Comunales.
2. Sa Giunta traballat a manera collegiale, dat atuatzione a sos indiritzos generales espressados dae su Consìgiu e acumprìt atividade propositiva e de impèllida a sos indiritzos generales espressados dae su Consìgiu e acumprìt atividade propositiva e de impèllida in sos cunfrontos de su matessi.
3. Sa Giunta, in particolare, in s'esertìtziu de sas atributziones de governu e de sas funtziones organizativas:
 - a) proponet a su Consìgiu sos regulamentos;
 - b) aprovat sos progetos, sos programmas esecutivos e totu sos pruvidimentos chi non cajonant impìnnios de ispesa subra de sos istantziamentos de bilàntziu e chi non s'iant reservados dae sa lege o dae su regulamentu de contabilidade a sos Responsàbiles de sos Servìtzios Comunales;
 - c) elàborat sas linias de indiritzu e ammaniàt sas propostas de pruvidimentos de sutaporre a sas determinatziones de su Consìgiu;
 - d) leat atividade de iniziativa, de impèllida e de unione cun sos òrganos de partetzipatzione e detzentramentu;
 - e) detèrminat sas tarifas de sos servìtzios, mentres elàborat e proponet a su Consìgiu sos critèrios pro sa determinatzione de cussas noas;
 - f) proponet sos critèrios generales pro sa cuntzessione de giuamentos, contributos, agiudos e vantàgios econòmicos de cale si siat genia a entes e pessones;
 - g) aprovat sos regulamentos subra de s'ordinamentu de sos ufìtzios e de sos servìtzios in su respetu de sos critèrios generales apostìvigados dae su Consìgiu;
 - h) disponet s'atzetatzione o su refudu de donatziones e de lassas a fora de cussas chi cajonant còmporas de benes immòbiles sa cumpetèntzia de sas cales est de su Consìgiu Comunale;
 - i) apostìvigat sa data de cunvocatzione de sos comìtzios pro sos referendum e costituit s'Ufìtziu Comunale pro sas eletziones, a su cale cumpetet averiguare sa regularidade de su protzedimentu;
 - j) esèrtzitat, fata chi siat in antis sa determinatzione de sos custos e s'individuatzione de sos mèdios, funtziones delegadas dae sa Provìntzia, Regione e Istadu si non sunt atribuidas a manera crara dae sa lege e dae s'istatutu a un'àteru òrganu;
 - k) autorizat sa delegatzione de parte pùblica chi tratat a sutascrìere sos acordos detzisos in sede de cuntratazione detzentrada;
 - l) detzidit in cabu a sas cuntierras subra de sas cumpetèntzias funtzionales chi diant pòdere nàschere tra sos òrganos gestionales de s'Ente;
 - m) apostìvigat, cunforma a su regulamentu e a sos acordos detzentrados, sos indicadores, sos istandard e sos càrrigos funtzionales de traballu pro mesurare sa produtividade de s'aparatu, intesu su direttore generale;
 - n) detèrminat, intesos sos Revisores de sos Contos, sos mesuradores e sos modelos pro iscumbatare su controllu internu de gestione cunforma a sos printzìpios apostìvigados dae su Consìgiu;
 - o) aprovat su PEG subra de proposta de su Direttore Generale e/o de su segretàriu comunale chi apat retzidu
cussu
incàrrigu;

p) autorizat sa “resistenza in giudizio” a unu avocadu apòsitu de fidùtzia seberadu tra profesionistas iscritos a s’albu pro sas cuntierras chi diant pòdere nàschere tra su Comune e àteros.

TITOLO su de III ISTITUTOS DE PARTETZIPATZIONE E DERETOS DE SOS TZITADINOS

CABU I PARTETZIPATZIONE E DETZENTRAMENTU

ART. 33 PARTETZIPATZIONE POPULARE

1. Su Comune promovet e amparat sa partetzipatzione de sos tzitadinos, sìngulos o assotziados, a s’amministratzione de s’Ente pro nd’assegurare s’andanta bona, s’impartzialidade e sa trasparèntzia.
2. Sa partetzipatzione popolare s’espressat pro mèdiu de s’intzentivatzione de sos assòtzios e de sos voluntàrios e su deretu de sos tzitadinos sìngulos a interbènnere in su protzedimentu amministrativu.
3. Su Consìgiu Comunale ammàniat e aprovat unu regulamentu in su cale sunt definidas sas modalidades cun sas cales sos tzitadinos podent fàghere respetare sos deretos e sos mandos prevìdidos dae custu tìtulu.

CABU su de II ASSÒTZIOS E VOLONTARIADU

ART. 34 ASSÒTZIOS

1. Su Comune reconnoschet e promovet sas formas de assòtzios presentes in su territòriu pròpiu.
2. Pro custu, sa Giunta Comunale, a rechesta de sos interessados, registrat sos assòtzios chi òperant in su territòriu comunale, incluidas inoghe sas setziones locales de assòtzios a rilevàntzia subracomunale.
3. Pro otènnere sa registratzione est netzessàriu chi s’Assòtziu depòsitet in Comune còpia de s’Istatutu e comùnichet sa sede e su nominativu de su rapresentante legale.
4. No est ammitidu su reconnoschimentu de assòtzios segretos o chi apant caraterìsticas non cumpatìbiles cun indiritzos generales espressados dae sa Costituzione, dae sas normas in vigèntzia e dae custu Istatutu.
5. Sos Assòtzios registrados onni annu devent presentare su bilàntziu issoro.
6. Su Comune podet promòvere e istituire sa Consulta de sos Assòtzios.

ART. 35 DERETOS DE SOS ASSÒTZIOS

1. Onni Assòtziu registradu at deretu, pro mèdiu de su rapresentante legale o de unu delegadu suo, de atzèdere a sos datos de sos cales est in possessu s’Amministratzione e de èssere consultada, a rechesta, pro su chi pertocat sas iniciativas de s’Ente in su setore in su cale custu traballat.
2. Sos sèberos amministrativos chi influint subra de s’atividade de sos Assòtzios devent èssere pretzèdidos dae s’achisizione de parres espressados dae sos Òrganos collegiales de sos matessi. Custos parres devent lòmper a s’ente in sos tèrmines apostivados in sa rechesta chi in onni casu non devent èssere inferiores a 10 dies.

ART. 36 **CONTRIBUTOS A SOS ASSÒTZIOS**

1. Su Comune podet dare a sos Assòtzios, a fora de sos partidos polìticos, contributos econòmicos de *imputare pro s'acumprida de s'atividade de s'assòtziu*.
2. Su Comune podet puru pònnere a disposizione de sos Assòtzios, de sos cales a su comma pretzedente, a titulu de giuamentos in natura, istruturas, benes o servìtzios a manera gratuita.
3. Sas modalidades de erogazione de sos contributos o de gosamentu de sas istruturas, benes o servìtzios de s'Ente sunt apostivigadas in regulamentu apòsitu, a manera de garantire a totu sos assòtzios oportunitades che pare.
4. Su Comune podet gestire servìtzios in collaboratzione cun sos Assòtzios de voluntariadu reconnotas a livellu natzionale e insertadas in s'Albu Regionale apòsitu.
5. Sos Assòtzios chi ant retzidu contributos in dinari o natura dae s'Ente divent redatzionare a sa fine de onni annu unu rendicontu apòsitu chi nde sutralineet s'impitu.

ART. 37 **VOLONTARIADU**

1. Su Comune promovet formas de voluntariadu pro un'interessamentu de sa populatzione in atividades pro megiorare sa calidade de sa vida personale, tzivile e sotziale, a manera particolare de sas fàscias a arriscu de èssere aoradas, e puru pro s'amparu de s'ambiente.
2. Su voluntariadu at a pòdere esprimere su puntu de annotu suo subra de sos bilàntzios e programmas de s'ente, e collaborare a sos progetos, istratègias, istùdios e isperimentatziones.
3. Su Comune garantit chi sas prestatziones de atividades voluntàrias e a s'indonu in s'interessu de totus e cunsideradas de importu generale apant sos mèdios netzessàrios pro sa mègius resèssida issoro e siant amparadas pro sos infortùnios chi diant pòdere àere.

CABU su de III **MODALIDADE DE PARTETZIPATZIONE**

ART. 38 **CONSULTATZIONES**

1. S'Amministrazione Comunale podet cunvocare eletziones de sa populatzione pro achisire parres e propostas in mèritu a s'atividade amministrativa.
2. Sas formas de custas consultatziones sunt apostivigadas in regulamentu apòsitu.

ART. 39 **RECHESTAS**

1. Chie si siat, puru si non residente in su territòriu comunale, si podet indiritzare in forma colletiva a sos Òrganos de s'Amministrazione pro nde pedire s'interbentu subra de chistiones de interessu comune o pro relatare subra esigèntzias de totus.
2. Sa regorta de adesiones podet èssere fata sena peruna formalidade in fundu de su testu chi incluet sas rechestas chi sunt indiritzadas a s'Amministrazione.
3. Sa rechesta est indiritzada a su Sindigu chi intro de 15 dies la fàghet esaminare a s'Òrganu cumpetente e nd'imbiat una còpia a sos grupos presentes in Consìgiu Comunale.
4. Su contenu de sa detzisione de s'Òrganu cumpetente, umpare a su testu de sa rechesta, est publicizadu cun afissione in sos tretos apòsitos e, semper e cando, a manera de nde permitere sa connoschèntzia a totus sos chi ant firmadu chi ant sa residèntzia in su territòriu de su Comune.
5. Si sa rechesta est sutascrita dae a su mancus 100 pessones, onni Consigieri podet pedire cun rechesta apòsita chi su testu de sa rechesta siat tratadu in sa setziada imbeniente de su Consìgiu Comunale, de si cunvocare intro de 30 dies.

ART. 40 PROPOSTAS

1. *Si unu nùmeru de eletores de su Comune non prus pagu de binti faghet propostas pro s'adozione de atos amministrativos de cumpetèntzia de s'Ente e custas propostas siant acraradas a sa minuda a manera sufiziente in modu de non lassare dudas subra de sa natura de s'atu e su contenutu dispositivu suo, su Sìndigu, àpidu su parre de sos Responsàbiles de sos Servìtzios interessados e de su Segretàriu Comunale, trasmitit sa proposta umpare a sos parres de s'Òrganu cumpetente e a sos grupos presentes in Consìgiu Comunale intro de 15 dies dae sa retzida.*
2. *S'Òrganu cumpetente podet ascurtare sos chi proponent e devet adotare sas determinatziones suas a manera formale intro de 30 dies dae sa retzida de sa proposta.*
3. *Sas determinatziones de sas cales a su comma pretzedente sunt publicadas in sos tretos apòsitos e sunt comunicadas a manera formale a sos primos tres chi firmant sa proposta.*

ART. 41 REFERENDUM

1. *Unu nùmeru de eletores residentes no inferiore a su 30% de sos iscritos in sas listas elettorales podet rechèdere chi siant fatos referendum in totu sas matèrias de cumpetèntzia comunale.*
2. *Non podent èssere fatos referendum in matèria de tributos locales e de tarifas, de atividades amministrativas vinculadas dae leges istatales o regionales e cando subra de su matessi argumentu est giai istadu fatu unu referendum in sos ùrtimos chimbe annos. Sunt puru escluidas dae sa potestade referendaria sas matèrias chi s'ghint:*
 - a) *Istatutu Comunale;*
 - b) *Reglamentu de su Consìgiu Comunale,*
 - c) *Pianu Reguladore Generale e trastes urbanìsticos atuativos;*
3. *Sa dimanda de sutaporre a sos eletores si devet cumprendere deretu e gasi de non dare vida a faddinas.*
4. *Sunt ammitidas rechestas de referendum puru in òrdine a s'ogetu de atos amministrativos giai aprovados dae sos òrganos cumpetentes de su Comune, a fora de cussos relativos a sas matèrias de sas cales a su pretzedente comma 2.*
5. *Su Consìgiu Comunale aprovat unu regulamentu in su cale sunt apostivigadas sas protzeduras de ammissibilitàde, sas modalidades de collida de sas firmas, s'acumprida de sas votatziones, sa valididade issoro e sa proclamatzione de su resurtadu.*
6. *Su Consìgiu Comunale devet reconvocare su resurtadu de sas votatziones de su referendum intro de 60 dies dae sa proclamatzione de sos resurtados e providire cun atu formale in mèritu a s'ogetu de sa matessi.*
7. *Non si protzedet a sos acumprimentos de su comma pretzedente si no at partetzipadu a sas votatziones a su mancus sa metade prus unu de sos chi ant deretu.*
8. *Sa farta de retzida de sas indicatziones aprovadas dae sos tzitadinos in sa votatzione referendaria devet èssere motivada a manera adeguada e deliberada dae sa majoria assoluta de sos Consigieris Comunales.*
9. *In casu chi sa proposta, sutaposta a referendum, siat aprovada dae sa majoria assoluta de sos chi ant deretu de votu, su Consìgiu Comunale e sa Giunta non podent leare detzisione in cuntrastu.*

ART. 42 ATZESSU A SOS ATOS

1. Onni tzitadinu liberu at atzessu liberu a sa consultatzione de sos atos de s'Amministrazione Comunale e de sos sugetos, puru privados, chi gestint servìtzios pùblicos.
2. Non podent èssere fatos consultare solu sos atos chi disposizioni legislative ladinis decrarant reservados o sutapostos a l'imites de divulgatzione.
3. Sa consultatzione de sos atos de sos cales a su primu comma, devet acadèssere sena formalidades particulares, cun rechesta motivada de s'interessadu, in sos tempos apostivigados dae regulamentu apòsitu.
4. In casu de refudu devet èssere tzitados a manera crara sos artìculos de lege chi impèdumant sa divulgatzione de s'atu rechestu.
5. Su regulamentu apostivigat sos tempos e sas modalidades pro s'esertitziu de sos deretos prevididos in custu artìculu.

ART. 43 DERETU DE INFORMATZIONE

1. Totu sos atos de s'Amministrazione, a fora de cussos chi ant destinàriu determinadu, sunt pùblicos e devet èssere publicizados a manera adeguada.
2. Sa publicatzione acadesset, de norma, cun s'afissione in unu tretu apòsitu, atzessibile a manera fàtzile a totus, in s'intrada de su Palatzu Comunale.
3. S'afissione est contivigiada dae su Segretàriu Comunale chi s'avalesset de unu "messo" e, subra de atestatzione de custu, tzertificat sa publicatzione fata.
4. Sos atos chi ant unu destinàriu determinadu devet èssere notificados a s'interessadu.
5. Sas ordinàntzias, sos cunferimentos de contributos a Entes e Assòtzios devet èssere publicizados pro mèdiu de afissione.
6. E puru, pro sos atos prus de importu, sebastados in su regulamentu, devet èssere apostivigada s'afissione in sos tretos publicitàrios e onni àteru mèdiu netzessàriu a nde dare divulgatzione oportuna.

ART. 44 RECHESTA

1. Chie si siat s'ingulu o assotziadu, podet indirizzare a su Sindigu interrogatziones in mèritu a problemas ispetzìficos o aspetos de s'atividade amministrativa.
2. Sa risposta a sa rechesta devet èssere motivada e dada intro de 30 dies dae s'interrogatzione.

CABU su de IV PROTZEDIMENTU AMMINISTRATIVU

ART. 45 DERETU DE INTERBENTU IN SOS PROTZEDIMENTOS

1. Chie si siat apat unu deretu o un'interessu legìtimu in unu protzedimentu amministrativu at facurtade de interbènnere, a fora de sos casos prevididos a manera ladina dae sa lege o dae su regulamentu.
2. S'Amministrazione Comunale devet fàghere pùbliku su nùmene de su funtzionàriu responsàbile de sa protzedura, de cussu chi est delegadu a adotare sas detzisiones in mèritu e su tèrmine intro de su cale sas detzisiones devet èssere adotadas.

ART. 46 PROTZEDIMENTOS A RECHESTA DE PARTE

1. In casu de protzedimentos a rechesta de parte su sugetu chi at presentadu sa rechesta podet pedire de èssere ascurtadu dae su funtzionàriu o dae s'amministradore chi si devet pronunziare in mèritu.

2. *Su funtzionàriu o s'amministradore divent ascurtare s'interessadu intro de 30 dies dae sa rechesta o in su tèrmine inferiore apostivigadu dae su regulamentu.*
3. *A onni rechesta pro otènnere sa pregonadura de un'atu o pruvidimentu amministrativu devet èssere dada sa risposta iscrita in su tèrmine apostivigadu dae su regulamentu, semper e cando non superiore a 60 dies.*
4. *In casu chi s'atu o pruvidimentu rechestu potzat nòghere sos deretos o interessos legìtimos de àteros sugetos su funtzionàriu responsàbile lis devet dare comunicatzione de sa rechesta retzida.*
5. *Custos sugetos podent imbiare a s'Amministrazione rechestas, ammentos, propostas o bogare a pigiu documentos intro de 15 dies dae sa retzida de sa comunicatzione.*

ART. 47

PROTZEDIMENTOS A IMPÈLLIDA DE UFÌTZIU

1. *In casu de protzedimentos a impèllida de ufìtzio su funtzionàriu responsàbile nde devet dare comunicatzione a sos sugetos chi apant deretos o interessos legìtimos chi podent èssere nòghidos dae s'adozione de s'atu amministrativu, indichende su tèrmine non minore de 15 dies, a fora de casos de urgèntzia particolare sebestados dae su regulamentu, intro de su cale sos interessados podent presentare dimandas, ammentos, propostas o bogare a pigiu documentos.*
2. *Sos sugetos interessados, podent puru in su matessi tèrmine pedire de èssere retzidos de persona dae su funtzionàriu responsàbile o dae s'amministradore chi si devet pronunziare in mèritu.*
3. *Si sa comunicatzione personale de sa cale a su primu comma, siat a manera particolare difìtzile, si podet remplasare cun sa publicatzione cunforma a s'art. 40 de s'Istatutu.*

ART. 48

DETERMINATZIONE DE SU CONTENUTU DE S'ATU

1. *In sos casos prevididos dae sos duos artìculos pretzedentes, e semper chi siant istadas osservadas a manera puntuale sas protzeduras inoghe prevididas, su contenutu chi espressat sa voluntade de s'atu podet resurtare dae un'acordu tra su sugetu privadu interessadu e su Responsàbile de su Servìtzio interessadu.*
2. *In custu casu est netzessàriu chi custu acordu siat reconnotu in sa premissa e chi su contenutu de s'acordu matessi siat semper e cando tale de garantire s'interessu pùblicu e s'impartzialidade de s'Amministrazione.*

TÌTULU su de IV

ATIVIDADE AMMINISTRATIVA

Cabu I

ART. 49

OBIETIVOS DE S'ATIVIDADE AMMINISTRATIVA

1. *Su Comune unformat s'atividade amministrativa pròpia a sos printzìpios de democràtzia, de partetzipatzione, de trasparèntzia, de efìtzèntzia, de efìcatzidade, de economitizidade e de semplicitzidade de sas protzeduras.*
2. *Sos Òrganos istituzionales de su Comune e sos dipendenti responsàbiles de sos servìtzios divent pruvidire a sas rechestas de sos interessados in sas maneras e in sos tèrmines apostivigados dae sa lege, dae custu Istatutu e dae sos regolamentos de atuatzione.*
3. *Su Comune, pro satisfàghere sas esigèntzias de sos tzitadinos, àtuat sas formas de partetzipatzione prevididas dae custu Istatutu, e puru formas de cooperatzione cun àteros Comunes e cun sa Provìntzia.*

Cabu II
GESTIONE DE SOS SERVÌTZIOS PÙBLICOS LOCALES

ART. 50
SERVÌTZIOS PÙBLICOS COMUNALES

1. Su Comune podet istituire e gestire servìtzios pùblicos chi apant pro ogetu produtzione de benes e servìtzios o s'esertìtzii de atividades chi persighint miras sotziales e chi promovent s'isvilupu econòmicu e tzivile de sa Comunidade locale.
2. Sos servìtzios de gestire pro more de su diritu de privativa sunt istabilidos dae sa lege.

ART. 51
FORMAS DE GESTIONE DE SOS SERVÌTZIOS PÙBLICOS

1. Su Consìgiu Comunale podet deliberare s'istituzione e s'esertìtzii de sos servìtzios pùblicos in sas formas chi s'ghint:
 - a) in econòmia, cando pro sa dimensione non manna o pro sas caraterìsticas de su servìtziu, no est oportunu costituire un'istituzione o un'impresa;
 - b) in cuntzessione a àteras pessones cando b'at motivos tècnicos, econòmicos e de oportunitade sotziale;
 - c) a mèdiu de impresa ispetziale, fintzas pro sa gestione de prus servìtzios de rilevàntzia econòmica e imprenditoriale;
 - d) a mèdiu de istituzione, pro s'esertìtzii de servìtzios sotziales sena rilevàntzia imprenditoriale;
 - e) a mèdiu de sotziedade de atziones o a responsabilidadde limitada cun prevalèntzia de capitale pùblicu, si bi diat èssere su bisòngiu, cunforma a sa natura de su servìtziu chi devet èssere erogadu, sa partetzipatzione de àteros sugetos pùblicos e privados;
 - f) a mèdiu de cunventziones, cunsòrtzios, acordos de programma, unione de sos comunes e in onni àtera forma cunsentida dae sa lege.
2. Su Comune podet partetzipare a sotziedades pro atziones, cun prevalèntzia de capitale pùblicu pro sa gestione de servìtzios chi sa lege non riserbat in manera esclusiva a su Comune.
3. Su Comune podet fintzas dare s'ispinta pro partetzipare, finas si non in manera diretta, a atividades econòmicas cunnessas a sas miras istituzionales suas pro more de sos printzìpios e de sos istrumentos de diritu comune.
4. Sos podèrios, francu su referendum, chi custu Istatutu riconnoschet a sos tzitadinos cunfronta a sos atos de su Comune sunt estesos fintzas a sos atos de sas Impresas ispetziales, de sas Istituziones e de sas Sotziedades de capitales a majoria pùblica.

ART. 52
IMPRESAS ISPETZIALES

1. Su Consìgiu Comunale podet deliberare sa costituzione de Impresas ispetziales. Si tratat de entes istrumentales de su Comune, chi ant personalidade giurìdica, de autonòmia gestionale e imprenditoriale, de unu pròpiu Istatutu chi devet èssere aprovalu dae su consìgiu comunale.
2. Sas Impresas ispetziales mantenent s'atividade issoro cun critèrios de trasparèntzia, de efìcàtzia e de economitzidade e ant s'òbligu de sos custos e de su balàngiu, cumpresos de trasferimentos.
3. Sos servìtzios de cumpetèntzia de sas Impresas ispetziales podent èssere esertitzados finas a dae foras de su territòriu comunale, a pustis de àere istipuladu acordos chi garantant s'economitzidade e una mèngius calidade de sos servìtzios.

ART. 53
ISTRUTURA DE SAS IMPRESAS ISPETZIALES

1. *S'Istatutu de sas impresas ispetziales dissiplinant s'istrutura, su funtzionamentu, sas atividades e sos controllos.*
2. *Sunt Òrganos de sas impresas ispetziales su Consìgiu de Amministratzione, su Presidente, su Direttore e su Collègiu de revisione.*
3. *Su Presidente e sos Amministratoros de sas Impresas ispetziales sunt nominados dae su Sindigu tra sas pessones chi ant sos rechisidos de elegibilidade a Consigieri Comunale dotadas de cumpetèntzia tècnica o amministrativa ispetziale pro sos istudios fatos, pro sas funtziones esertitadas in sas Impresas Pùblicas o privadas o pro sos incàrrigos àpidos.*
4. *Su Direttore est assuntu pro more de cuncursu pùblicu, francu in su casu in ue si podet fàghere una cramada direta.*
5. *Su Consìgiu Comunale provedit a sa nòmina de su Collègiu de sos Revisores de sos Contos, cunferit su capitale de dotazione e detèrminat sos indiritzos e sas punnas de s'amministratzione de sas Impresas, cumpresos puru sos critèrios generales pro sa determinatzione de sas tarifas pro sa fruitzione de sos benes e servìtzios.*
6. *Su Consìgiu Comunale aprovat finas sos Bilàntzios Annuales e Pluriannuales, sos Programmas e su Contu Consuntivu de sas Impresas ispetziales e esèrtzitat sa vigilàntzia subra de s'operadu issoro.*
7. *Sos Amministratoros de sas Impresas Ispetiales podent èssere revocados solu pro violatziones graves de lege, pro inefitzèntzia chi siat documentada o diformidades chi pertocant sos indiritzos e sas punnas de s'Amministratzione aprovadas dae su Consìgiu Comunale.*
8. *Sos comunes podent, pro atu unilaterale, mudare sas impresas ispetziales costituidas cunforma a s'articulu 113, lìtera c) d.lgs 267/2000, in sotziedades pro atziones de sas cales podent abarrare atzionistas ùnicos pro unu periodu de tempus semper e cando non prus longu de sos duos annos dae sa mudada. In custu casu si àplicant sas normas prevididas dae s'art. 115 d.lgs 267/2000.*

ART. 54 ISTITUZIONI

1. *Sas Istituzioni sunt organismos istrumentales de su Comune sena personalidade giuridica ma dotadas de autonòmia gestionale.*
2. *Sunt Òrganos de sas Istituzioni su Consìgiu de Amministratzione, su Presidente e su Direttore.*
3. *Sos Òrganos de s'Istituzione sunt nominados dae su Sindigu chi los podet revocare pro violatziones graves de lege, pro inefitzèntzia chi siat documentada o diformidades chi pertocant sos indiritzos e sas punnas de s'Amministratzione.*
4. *Su Consìgiu Comunale detèrminat sos indiritzos e sas punnas de s'amministratzione de sas Istituzioni, cumpresos sos critèrios generales pro sa determinatzione de sas tàrifas pro sa fruitzione de sos benes o servìtzios, aprovat sos bilàntzios annuales e pluriennales, sos programmas e su contu consuntivu de sas impresas ispetziales e esèrtzitat sa vigilàntzia subra s'operadu issoro.*
5. *Su Consìgiu de Amministratzione provedit a sa gestione de s'Istituzione deliberende in s'àmbitu de sas punnas e de sos indiritzos aprovados dae su Consìgiu Comunale e segundu sas modalidades organizzativas e funzionales prevididas in su regulamemtu.*
6. *Su regulamentu podet providere formas de partetzipatzione de sos tzitadinos e de sos impitadores a sa gestione o a su controllu de s'Istituzione.*

ART. 55

SOTZIEDADES PRO ATZIONES O A RESPONSABILIDADE LIMITADA

1. *Su Consìgiu Comunale podet approvare sa partecipatzione de s'Ente a Sotziedades pro Atziones o a responsabilidade limitada pro sa gestione de servìtzios pùlicos, fintzas providende a sa costituzione issoro.*
2. *In casu de servìtzios pùlicos de primària importàntzia sa partetzipatzione de su Comune, paris a cussu de àteros, si bi sunt, Entes pùlicos, at a dèvere èssere pro forza magioritaria.*
3. *S'Atu costitutivu, s'Istatutu o s'acustu de cuotas o atziones divent èssere aprovados dae su Consìgiu Comunale e devet in onni casu èssere garantida sa rapresentatividade de sos sugetos pùlicos in sos Òrganos de Amministratzione.*

4. Su Comune seberat sos representantes pròpios tra sugetos de ispetzìfica cumpetèntzia tècnica e professionale e pro cuncùrrere a sos atos gestionales cunsiderados interesses de sos consumidores e de sos imputadores.
5. Sos consigeris comunales non podent èssere numenados in sos consìgios de amministratzione de sas sotziedades pro atziones o a responsabilidade limitada.
6. Su Sindigu o unu Delegadu dae isse partètzipat a s'Assemblea de sos Sòtzios in rapresentàntzia de s'Ente.
7. Su Consìgiu Comunale provedit a verificare onni annu s'andamentu de sa Sotziedade pro Atziones o a responsabilidade limitada e a controllare chi s'interesse de sa comunidade siat bene tuteladu in s'àmbitu de s'atividade esertzitada dae sa Sotziedade medèsima.
8. Sos entes locales podent, pro s'esertitzìu de sos servìtzios pùblicos e pro sa realizatzione de infrastruturas e àteras òperas de interesse pùblicu, chi non faghent parte, cunforma a sa legislazione istatale e regionale vigente, in sas cumpetèntzias istituzionales de àteros entes, fàghere sotziedades pro atziones apòsitas cunforma a su comma 1 lit. f) de s'art. 113 de su T.U. 18.08.2000 n 267
9. Pro s'aplicatzione de su comma 2 agatant aplicatzione sas dispositziones cunforma a s'art. 116 de su T.U. n. 267/2000.

ART. 56 CUNTRATOS DE ISPONSORIZZAZIONE, ACORDOS DE COLLABORAZIONE E CUNVENTZIONI

1. In aplicatzione de s'artìculu 43 de sa lege 27 de nadale 1997 n. 449, pro favorire una calidade mègius de sos servìtzios prestados, sos comunes podent istipulare cuntratos de isponsorizzazione e acordos de cullaborazione, e fintzas cunventziones cun sugetos pùblicos o privados diretos a frunire consulèntzias o àteros servìtzios in prus.

Capo III ART.57 FORMAS ASSOTZIATIVAS

1. Su consìgiu comunale promovet e favorit formas de cullaborazione cun àteros entes pùblicos territoriales cun sa mira de coordinare e organizzare a sos matessis sos servìtzios pròpios.

Art. 58 CUNVENTZIONI

1. A s'intentu de cumprire in manera coordinada funtziones e servìtzios determinados sos entes locales podent istipulare tra issos cunventziones apòsitas.
2. Su Consìgiu Comunale, sighende sa proposta de sa Giunta, deliberat cunventziones apòsitas dae istipulare cun Amministratziones istatales, àteros Entes pùblicos o cun privados pro dare in manera coordinada servìtzios pùblicos.
3. Sas cunventziones devent istabilire sos fines, sa durada, sas formas de consultatzione de sos Entes contraentes, sos raportos finantiàrios issoro e sos òbligos chi ant paris paris e sas garantzias
4. Sas cunventziones de custu artìculu podent providere fintzas sa costituzione de sos ufìtzios comunes chi òperant cun personale distacadu dae sos entes partetzipantes a sos cales affidare s'esertitzìu de sas funtziones pùblicas a su postu de sos entes partetzipantes a s'acordu, o sa dèlega de funtziones dae parte de sos entes partetzipantes a s'acordu a favore de unu de issos chi òperat pro contu de sos entes delegados..

ART. 59 CONSÒRTZIOS

Su Comune podet partetzipare a sa costituzione de Consòrtzios cun àteros Entes Locales pro sa gestione assotziada de unu o prus servìtzios segundu sas normas prevididas pro sas Impresas Ispetiales in cantu aplicàbiles.

1. Pro custu su Consìgiu Comunale aprovat, a magioràntzia assoluta de sos cumponentes, una cunvenzione cunforma a s'artìculu pretzedente, unidu a s'Istatutu de su Consòrtziu.
2. Sa cunvenzione devet previdere s'òbligu a càrrigu de su Consòrtziu de sa trasmissione a su Comune de sos atos fundamentales chi ant a dèvere èssere publicados cun sas modalidades cunforma a s'art. 43, 2° comma de su presente Istatutu.
3. Su Sindigu o unu Delegadu suo faghet parte de s'Assemblea de su Consòrtziu cun responsabilidade paris a sa cuota de partecipazione fissada dae sa cunvenzione e dae s'Istatutu de su Consòrtziu.

ART. 60

UNIONES DE COMUNES

1. Sas uniones de comunes sunt entes locales costituitos dae duos o prus comunes de norma a curztu pro esertzare paris una pluralidade de funtziones de cumpetèntzia issoro.
2. S'atu costitutivu e s'istatutu de s'unione sunt aproados dae sos consìgios comunali cun sas protzeduras e sa magioràntzia rechesta pro sas modificas istatutàrias. S'istatutu individuau sos òrganos de s'unione e sas modalidades pro sa costituzione issoro e individuau fintzas sas funtziones fatas dae s'unione e sas risursas corrispondentes.
3. S'unione at podèriu regulamentare pro sa dissiplina de s'organizatzione pròpia, pro s'isvolgimentu de sas funtziones a issa affidadas e pro sos ligàmenes finas finantziàrios cun sos comunes.
4. A sas uniones de comunes si àplicant sos printzìpios prevididos pro s'ordinamentu de sos comunes.
5. A sas uniones cumpetint sos intròitos chi derivant dae sas tarifas e dae sos contributos subra de sos servìtzios a issas affidadas. Verificare si lassare o nono

ART. 61 ACORDOS DE PROGRAMMA

1. Su Sindigu pro sa definitzione e s'atuatzione de òperas, de interventos o de programmas de interventos chi rechedint, pro sa realizatzione cumpleta issoro, s'atzione integrata e coordinada de su Comune e de àteros sugetos pùblicos, in relatzione a sa cumpetèntzia primària o prevalente de su Comune subra s'òpera o subra sos interventos o subra sos programmas de interventu, promovet sa conclusione de un'acordu de programma pro assicurare su coordinamentu de sas atziones e pro nde determinare sos tempos, sas modalidades, su funtzionamentu e onni àteru adempimentu cullegadu.
2. S'acordu de programma, chi cunsistit in su cunsensu unànime de su Presidente de sa Regione, de su Presidente de sa Provìntzia, de sos Sindigos de sas Amministratziones interessadas benit definidu in un'apòsita cunferèntzia sa cale providit fintzas a s'aprovatzione formale de s'acordu matessi cunforma a s'art. 34, comma 4 de su D.lgs 18.08.2000.
3. Si s'acordu est adotadu cun decretu de su Presidente de sa Regione e cumporat variatziones de sos istrumentos urbanìsticos, s'adesione de su Sindigu a su matessi devet èssere ratificada dae su Consìgiu Comunale non prus tardu de sas 30 dies, pena sa decadèntzia.

TÌTULU V UFÌTZIOS E PERSONALE CABU IUFIÀTZIOS

ART. 62

PRINTZÌPIOS ISTRUTURALES E ORGANIZATIVOS

1. S'Amministrazione de su Comune si manifestat sighende sas punnas ispetzìficas e devet èssere improntada a sos printzìpios chi sighint: un'organizatzione de su traballu pro progetos. Miras e programmas;
 - a) s'analisi e s'individuatzione de sas produtividades e de sos càrrigos funtzionales de traballu e de su gradu de efìtzientzia de s'atividade contipigiada dae ogni elementu de s'aparatu;

- b) *s'individuatzione de responsabilidade ligada bene a s'àmbitu de autonòmia detzisionale de sos sugetos;*
- c) *su superamentu de sa separatzione rìgida de sas cumpetèntzias in sa divisione de su traballu e su cunseghimentu de sa màssima flessibilitade de sas istruturas e de su personale e de sa màssima cullaboratzione tra sos ufitzios.*

ART. 63

ORGANIZZAZIONE DE SOS UFÌTZIOS E DE SU PERSONALE

1. *Su Comune dissiplinat cun apòsitos atos sa dotatzione orgànica de su personale e, in cunformidade a sas normas de su presente Istatutu, s'organizatzione de sos ufitzios e de sos servìtzios subra sa base de sa distintzione tra funtzione polìtica e de controllu atribuida a su Consìgiu Comunale, a su Sìndigu e a sa Giunta e funtzione de gestione amministrativa atribuida a su Direttore Generale si nominadu, a su segretàriu comunale e a sos Responsàbiles de sos Ufìtzios e de sos Servìtzios.*
2. *Sos ufìtzios sunt organizados cunforma a sos printzìpios de autonòmia, trasparèntzia e efìtzientzia e critèrios de funtzionalidade, economitzidade de gestione e flessibilitade de s'istrutura.*
3. *Sos sevìtzios e sos ufìtzios òperant pro individuare sas esigèntzias de sos tzitadinos, adequende totora s'atzione amministrativa pròpia e sos servìtzios ofertos, averiguende-nde sa rispondèntzia a sos bisòngios e a s'economitzidade.*
4. *Sos oràrios de sos servìtzios abertos a sos impitadores benint fissados pro sodisfare mèngius sas esigèntzias de sos tzitadinos.*

ART. 64

REGULAMENTU DE SOS UFÌTZIOS E SERVÌTZIOS

1. *Su Comune pro more de su regulamentu de organizatzione fissat sas normas generales pro s'organizatzione e su funtzionamentu de sos ufìtzios e, mescamente, sas atributziones e sas responsabilidades de onni istrutura organizzativa, sos ligàmenes a s'unu a s'àteru tra ufìtzios e servìtzios e tra custos e su Direttore Generale, si numenadu, e/o su segretàriu comunale e sos Òrganos amministrativos.*
2. *Sos regolamentos si uniformant a su printzìpiu segundu su cale a sos Òrganos de Guvernu est atribuida sa funtzione polìtica de indiritzu e de cuntrollu, intesa comente podestade de istabilire in prena autonòmia miras e finalidades de s'atzione amministrativa in ogni setore e de nde averiguare sa conchista; a su Direttore e/o a su segretàriu e a sos Responsàbiles de sos Ufìtzios e Servìtzios ispetat, pro persighire sas punnas assignadas, su còmpitu de definire, in manera giusta cun sos fines istituzionales, sas punnas prus operativas e sa gestione amministrativa, tècnica e contàbile segundu printzìpios de professionalidade e responsabilidade.*
3. *S'organizatzione de su Comune si artìculat in unidades operativas chi sunt agregadas, segundu critèrios de omogeneidade, in istruturas semper prus mannas, comente dispostu dae s'apòsitu regulamentu fintzas mediante su ricursu a istruturas trasversales o de grupos intersetoriales.*
4. *Su Comune atzetat e àplicat sos acordos culletivos natzionales aprovados in sas formas de lege e tutelat s'organizatzione sindacale libera de sos dipendenti istipulende cun sas Rapresentàntzias Sindacales sos acordos culletivos detzentrados cunforma a sas normas de lege e contratuales in vigore.*

ART. 65

DIRITOS E DOVERES DE SOS DIPENDENTES

1. *Sos dipendenti comunali, incuadrados in ruolos orgànicos e ordinados segundu sas categòrias professionali in conformidade a sa dissiplina generale subra s'istadu giurìdicu e su tratamentu econòmicu de su personale istabilidu dae sa lege e dae sos acordos culletivos natzionales, cumprint s'atividade issoro a su servìtziu de s'interesse de sos tzitadinos.*
2. *Ogni dipendente comunale est tènnidu a cumprire cun curetesa e a sa lestra sos incàrrigos de cumpetèntzia de sos ufìtzios e servìtzios chi los pertocant e, in su rispetu de sas cumpetèntzias de su ruolu de ognunu, e a nche lòmpere a sas miras assignadas. Isse est in prus responsàbile in sos riguardos de su Direttore e/o segretàriu comunale, su responsàbile de sos ufìtzios e de sos servìtzios e s'amministratzione, de sas fainas cumpridas e de sos resurtados otènnidos in s'esertitziu de sas funtziones issoro.*
3. *Su regulamentu de organizatzione de sos Ufìtzios e de sos Servìtzios e sos Cuntratos culletivos de*

traballu, detèrminant sas cunditziones e sas modalidades cun sas cales sos Comunes promovent s'aggiornamentu e s'elevatzione professionale de su personale, assicurat cunditziones de traballu idòneas a nde preservare sa salute e s'integritade psicofisica e garantit esertitziu prenu e efetivu de sas libertades e de sos diritos sindacales.

4. S'aprovatzione de sos ruolos de sos tributos e de sos cànones, e s'istupulatzione, in rapresentàntzia de s'Ente, de sos cuntratos giai aprovados, cumpetit a su personale responsàbile de sas singulas àreas e de sos servìtzios diversos, cunforma a sas diretivas impartidas dae su Sindigu, dae su Sindigu, dae su Direttore e/o segretàriu comunale, e dae sos Òrganos collegiales.
5. Su personale comente muntovadu in su comma pretzedente providit finas a su rilàssiu de sas autorizatziones commertziales, de polìtzia amministrativa e de sas autorizatziones, de sas cuntzessiones edilìtzias e a sa pronùntzia de sas ordinàntzias de natura non contigibile e urgente.
6. Su regulamentu de organizatzione individuatu formas e modalidades de gestione de sa tecnoistutura comunale.

CABU II PERSONALE DIRETIVU

ART. 66 DIRETTORE GENERALE

1. Su Sindigu, podet affidare sas funtziones de Direttore Generale, segundu sos critèrios istabilidos dae su regulamentu de organizatzione de sos Ufìtzios e servìtzios, a su Segretàriu Comunale.
2. Inserire àteras possibilidades dae leges???

ART. 67

CÒMPITOS DE SU DIRETTORE GENERALE

1. Su Direttore Generale providit a atuare sos indirizos e sas punnas istabilidos dae sos Òrganos de Governu de s'Ente segundu sas diretivas chi, pro custu, l'at a dare su Sindigu.
2. Su Direttore Generale controllat sas gestiones de s'Ente persighende livellos artos meda de efìcàtzia e efìtzientzia tra sos Responsàbiles de Servìtzii chi a su matessi tempus risponent in s'esertitziu de sas funtziones assignadas a issos.
3. Sa durada de s'incàrrigu non podet èssere prus arta de cussa de su mandadu elettorale de su Sindigu chi podet protzedere a sa rèveca sua prèdia delibera de sa Giunta Comunale in su casu chi non resessat a nche l'òmper a sas punnas fissadas o cando nascent cuntrastos cun sas lèneas de polìtica amministrativa de sa Giunta, e in onni àteru casu de grave oportunitade.

ART. 68

FUNZIONI DE SU DIRETTORE GENERALE

1. Su Direttore Generale predisponet sa proposta de Pianu Esecutivu de Gestione e de su Pianu pretzisu de sas punnas previstu dae sas normas de sa contabilidade, subra sa base de sos indirizos dados dae su Sindigu e dae sa Giunta Comunale.
- a) Isse mescamente esèrtzitat sas funtziones chi s'inghint: predisponet, subra sas diretivas istabilidas dae su Sindigu, programmas organizzativos o de atuatzione, relatziones o istùdios particulares;
- b) organizat e diriget su personale, cunforma a sos indirizos funzionales istabilidos dae su Sindigu e dae sa Giunta;
- c) verìficat s'eficàtzia e s'efìtzientzia de s'atividade de sos ufìtzios e de su personale a isse prepostu;
- d) e sa distributzione de s'orgànicu efetivu, proponende a sa Giunta e a su Sindigu àteros provedimentos in mèritu;
- e) promovet sos protzedimentos e adotatu, in via surrogatòria, sos atos de cumpetèntzia de sos responsàbiles de sos servìtzios in casu chi issos s'assentes a s'iscuta, prèdia istrutòria promovet sos protzedimentos dissiplinares contra sos responsàbiles de sos ufìtzios e de sos servìtzios e adotatu sas sanziones cunforma a cantu prevididu dae su regulamentu, s'inghende cantu prevididu dae sos cuntratos culletivos de su traballu;

- f) *autorizat sas missiones, sas prestatziones de traballu istraordinàriu, sos cunghedos, sos permessos de sos responsàbiles de sos servìtzios;*
- g) *gestit sos protzessos de mobilitade intersetoriale de su personale;*
- h) *riesàminat onni annu intesos sos responsàbiles de sos setores, s'assetu organizzativu de s'Ente curadu dae su servìtziu cumpetente;*
- i) *promovet e resìstet a sos cuntrastos, e at su podèriu de contziliare e de acatare unu acordu.*

ART. 69

RESPONSÀBILES DE SOS UFÌTZIOS E DE SOS SERVÌTZIOS

1. *Essende custu comune privu de personale de cualifica dirigitziale sas funtziones cunforma a s'artìculu 107, commas 2 e 3, francu s'applicatzione de s'art. 97 comma 4 litera d) sunt dadas, cun provedimentu motivadu de su Sìndigu a sos responsàbiles de sos Ufìtzios o de sos Servìtzios individuados in su regulamentu de organizatzione.*
2. *Sos Responsàbiles provedint a organizzare sos ufìtzios e sos servìtzios a issos assegnados cunforma a sas indicatziones retzidas dae su Direttore generale e/o dae su segretàriu comunale e segundu sas diretivas impartidas dae su Sìndigu e dae sa Giunta Comunale.*
3. *Issos in s'àmbitu de sas cumpetèntzias a issos assignadas provedint a gestire s'atividade de s'Ente e a atuare sos indiritzos e a nche l'òmpere a sas punnas indicadas dae su Direttore, si b'est, o dae su Segretàriu comunale, dae su Sìndigu e dae sa Giunta Comunale.*

ART. 70

FUNZIONI DE SOS RESPONSÀBILES DE SOS UFÌTZIOS E DE SOS SERVÌTZIOS

1. *Tocat a sos Responsàbiles de sos Ufìtzios e de sos Servìtzios totu sos còmputos cumpresa s'adozione de atos e provedimentos amministrativos chi impignent s'amministratzione a dae foras de issa matessi, non cumpresos in manera pretzisa dae sa lege o dae custu istatudu tra sas funtziones de indiritzu e cuntrollu politicu-amministrativu de sos òrganos de governu de su comune o chi non faghent parte de sas funtziones de su segretàriu o de su direttore generale.*
2. *Sunt in manera direta responsàbiles in via esclusiva, cunforma a sas punnas de s'Ente, de sa curetesa amministrativa de s'efitzièntzia e de sos resurtados de sa gestione.*
3. *Su Sìndigu non podet revocare, riformare, riservare o assumere o finas adotare provedimentos o atos de cumpetèntzia de sos responsàbiles de sos ufìtzios e de sos servìtzios. In casu de inèrtzia o ritardu su sìndigu podet fissare unu tèrmine perentòriu non prus tardu de su cale su responsàbile devet adotare sos atos o sos provedimentos. Si s'inèrtzia diat arreare a longu, su Sìndigu podet atribuire, cun provedimentu motivadu, sa cumpetèntzia a su segretàriu comunale o a un àteru dependente, dende noas de su provedimentu a su consìgiu comunale in sa prima adunàntzia ùtile.*
4. *Su responsàbile de su servìtziu, providit cunforma a s'art.5 comma 1 de sa lege 241/90, a assignare a sos dependentes adetos a su pròpiu servìtziu sa responsabilidade de s'istrutòria e de onni àteru adempimentu protzedurale chi pertocat su sìngulu protzedimentu amministrativu, o finas pro categorias de protzedimentu in su rispetu de sas funtziones isvoltas e de sas mansiones pròpias de su dependente assegnatàriu. Finas a cando non siat istada efetuada s'assegnatzione cunforma a su comma 1, est cunsideradu responsàbile de su sìngulu protzedimentu su funtzionàriu responsàbile de su servìtziu. Su responsàbile de protzedimentu esèrtzitat sas atributziones cuntempladas dae sos artìculos 5 e 6 de sa lege n. 241/90 e dae su regulamentu comunale in matèria de tèrmines e de responsàbile de su protzedimentu.*
5. *Su Sìndigu podet delegare sos Responsàbiles de sos Ufìtzios e de sos Servìtzios de àteras funtziones non prevididas in custu Istatutu e in sos Regolamentos, dende, a su matessi tempus, sas diretivas netzessàrias pro s'espletamentu curretu de sas matessis.*

ART. 71 INCÀRRIGOS ESTERNOS

1. *Su regulamentu de organizatzione de sos ufìtzios e de sos servìtzios podet providere collaboratziones*

esternas, ricas de professionalidade, cun unu raportu de traballu autònomu pro punnas pretzisas e cun cunventziones a iscadèntzia si custas professionalidades non bi sunt a dae intro de s'ente.

2. *Sas normas regulamentares pro su cunferimentu de sos incàrrigos de cullaboratzione a sugetos estràneos a s'Amministrazione nde divent istabilire sa durada, chi no at a pòdere semper e cando èssere prus manna de sa durada de su programma e de su mandatu de su Sìndigu in càrriga e sos critèrios pro sa determinatzione de su tratamentu econòmicu integrativu.*
3. *Sa cobertura de sos postos de responsàbile de sos servìtzios e de sos ufìtzios podet suzèdere mediante cuntratu a tempus determinadu de diritu pùblicu o, in manera istraordinària e cun delibera motivada, de diritu privadu, cunsiderende sos rechisidos rechestos pro sa cualifica netzessària.*

ART. 72 CONTROLLU INTERNU

1. *Su comune istituit e faghet sos controllos internos prevididos dae s'art. 147 de su d.lgs 267/200 sa cale organizatzione est fata finas in dèroga a sos printzìpios indicados dae s'art. 1 comma 2 de su d.lgs 286/99.*
2. *Ispetat a su regulamentu de contabilidade e a su regulamentu subra s'ordinamentu de sos ufìtzios e servìtzios pro sos rispetivos de cumpetèntzia, sa dissiplina de sas modalidades de funtzionamentu de sos istrumentos de controllu internu e de sas formas de cunventzionamentu cun àteros comunes e de incàrrigos esternos.*

Art.73

UFÌTZIU DE INDIRITZU E DE CONTROLLU

1. *Su regulamentu podet prevìdere sa costituzione de sos ufìtzios postos a sas diretas dependèntzias de su Sìndigu, de sa giunta comunale o de sos assessores pro s' esertitziu de sas funtziones de indiritzu e de controllu atribuidas a issos dae sa lege, costituitos dae dipendenti de s'ente o dae collaboradores assuntos a tempus determinadu semper chi s'ente no apat problemas e/o non siat in cunditziones istruturalmente defìtzitàrias cunforma a sos artìculos 242 e 243 de su d.lgs n. 267/2000.*

CABU III

SU SEGRETÀRIU COMUNALE

ART. 74 SEGRETÀRIU COMUNALE

1. *Su Segretàriu Comunale est numenadu dae su Sìndigu dae su cale dependet in sas funtziones e est ischertadu dae s'apòsitu Albu.*
2. *Su Consìgiu Comunale podet aprovare s'istipulatzione de cunventziones cun àteros Comunes pro sa gestione consortile de s'Ufìtziu de su Segretàriu comunale.*
3. *S'istadu giuridicu e su tratamentu econòmicu de su Segretàriu Comunale sunt istabilidos dae sa lege e dae sa cuntratatzione culletiva.*
4. *Su Segretàriu Comunale, cunforma a sas direttivas impartidas dae su Sìndigu, prestat consulèntzia giuridica a sos Òrganos de su Comune, a ogni cunsigieri e a sos ufìtzios.*
5. *Su segretàriu podet èssere revocadu cun provedimentu motivadu de su Sìndigu prèdia deliberatzione de sa giunta, pro violatzione de sos doveres de ufìtziu.*
6. *Su segretàriu sighit a esertitzare sas funtziones suas a pustis de sa tzessatzione de su mandadu de su Sìndigu, fintzas a sa ricunfirma o a sa nòmina de su segretàriu nou. Sa nòmina est disposta non prima de sas 60 dies e non prus tardu de sas 120 dies dae sa die de insediamentu de su sìndigu, colados sos cales su segretàriu comunale est cunsideradu cunfirmadu.*

ART. 75

FUNTZIONES DE SU SEGRETÀRIU COMUNALE

1. *Su Segretàriu Comunale partètzipat cun funtziones consultivas, referentes e de assistèntzia a sas riuniones de su consìgiu e de sa giunta e s'òcupat de sa veralizzatzione.*
2. *Faghet funtziones de assistèntzia giuridicu amministrativa a sas leges, a s'istatutu e a sos regolamentos e espressat onni borta lu cunsideret netzessàriu su parre de cunformidade subra sos protzedimentos de sos òrganos muntovados.*

3. *Su Segretàriu Comunale podet partetzipare a commissiones de istùdiu e de traballu a dae intro e a dae foras de s'Ente .*
4. *Su Segretàriu Comunale retzit dae sos Consigeris sas rechestas de trasmissione de sas delìberas de sa Giunta sugetas a cuntrollu.*
5. *Isse presiedit s'ufitziu comunale pro sas eletziones in occasione de consultatziones popolares e de sos referendum e retzit sas dimissiones de su Sindigu, de sos Assessoris o de sos Consigeris e sas propostas de rèvoca e sa motzione de isfidùtzia.*
6. *Su Segretàriu Comunale podet stipulare sos cuntratos de su Comune, in sos cales s'Ente est parte, cando non siat netzessària s'assistèntzia de unu notàiu, e autènticat sas iscrituras privadas e sos atos unilaterales in s'interesse de s'Ente, e esèrtzitat in fines onni àtera funtzione chi li benit dada dae s'Istatutu o dae su regulamentu cunferidu-li dae su Sindigu.*
7. *Esèrtzitat onni àtera funtzione cunferida-li dae custu istatutu o dae sos regulamentos o dae su Sindigu prèdia adozione dae parte de su Sindigu de unu provedimentu formale*
8. *Cando no est nominadu direttore generale, su segretàriu contipigiat s'isvolgimentu de sas funtziones de sos responsàbiles de sos servìtzios e de sos dipendenti comunali in generale.*
9. *Podet èssere nominadu direttore generale o àere s'atribuzione de funtziones dirigenziales a su postu de sos responsàbiles de sos servìtzios cun apòsitu decretu de su sindigu.*

CABU IV SA RESPONSABILIDADE

ART. 76 RESPONSABILIDADE IN SU CUNFRONTU DE SU COMUNE

1. *Sos Amministratoris e sos Dipendenti comunali, cumpresos su Direttore generale e/o su segretàriu comunale, sunt tènnidos a risartzire a su Comune sas derramas chi dependent dae sa violatziones de òbligos de servìtziu.*
2. *Su Sindigu, su Segretàriu Comunale, su Responsàbile de su Servìtziu chi benint a connoschèntzia, a sa sola o a pustis de unu raportu de sos Òrganos prus bassos, de fainas chi diant logu a responsabilidades cunforma a su de unu comma, nde divent fàghere denùntzia a su procuradore de sa Corte de sos Contos, indichende totu sos elementos collidos pro s'atzeramentu de sa responsabilidade e sa determinatzione de sos dannos.*
3. *Si su dannu est imputàbile a su Segretàriu Comunale o a unu Responsàbile de Servìtziu sa denùntzia est fata dae su Sindigu.*

ART. 77 RESPONSABILIDADE IN CUNFRONTU DE ÀTEROS

1. *Sos Amministratoris, su Segretàriu, su Direttore generale e sos Dipendenti comunali chi, in s'esertitziu de sas funtziones issoro cunferidas dae sas leges e dae sos regulamentos, produant a àteros, pro trufas o curpas graves, unu dannu non giustu sunt obligados a los risartzire a ispesas issoro.*
2. *In ue su Comune apat currispostu a àteros s'ammontare de su dannu causadu dae s'Amministradore, dae su Segretàriu o dae su Dipendente si nche devet torrare a leare su dinare pighende-nche-lu a sos chi ant causadu su dannu, cunforma a s'artìculu pretzedente.*
3. *Sa responsabilidade personale de s'Amministradore, de su Segretàriu, de su Direttore o de su Dipendente chi apat violadu diritos de àteras pessones sussistit siat in casu de adozione de atos o de cumponimentu de operatziones, siat in casu de omissiones o in su ritardu ingiustificadu de atos o operatziones chi s'Amministradore o su Dipendente sunt obligados a cunprare cunforma a sa lege o a su regulamentu.*
4. *Cando sa violatzione de su diritu siat derivada dae atos o operatziones de Òrganos cullegiales de su Comune, sunt responsàbiles, totu paris, su Presidente e sos Membros de su collègiu chi ant partetzipadu a s'atu o operatzione. Sa responsabilidade est escrusa pro chie apat fatu deccrarare in su verbale su dissensu pròpiu.*

ART. 78 RESPONSABILIDADE DE SOS CONTÀBILES

1. Su Tesorieri e onni àteru contàile chi maniget dinare de su Comune o siat incarrigadu de sa gestione de sos benes comunales e chie si siat bi pòngiat manu, sena autorizatzione legale, in su dinare de su Comune devet rèndere contu de sa gestione e est responsàbile cunforma a sas normas de lege e de regulamentu.

CABU V FINÀNTZIA E CONTABILIDADE

ART. 79 ORDINAMENTU

1. S'Ordinamentu de sa finàntzia de su Comune est riservadu a sa lege e, in sos limites prevididos dae issa, dae su regulamentu.
2. In s'àmbitu de sa finàntzia pùblica su Comune est titolare de autonòmia finantziària fundada subra sa tzertesa de risursas pròpias e trasferidas.
3. Su Comune in cunformidade de sas leges vigentes in matèria, est finas titolare de podestade impositiva autònoma subra sas impostas, sas tassas e sas tarifas, e at unu demàniu e patromòniu pròpiu.

ART. 80 ATIVIDADE FINANTZIÀRIA DE SU COMUNE

1. Sas intradas finantziàrias de su Comune sunt costituidas dae impostas pròpias, addizionales e cumpartetzipatziones a impostas erariales e regionales, tassas e diritos pro servìtzios pùlicos, trasferimentos erariales, àteras intradas pròpias finas de natura patrimoniale, risursas pro investimentos e dae onni àtera intrada istabilida pro lege o regulamentu.
2. Sos trasferimentos erariales sunt destinados a garantire sos servìtzios pùlicos ritènnidos netzessàrios pro s'isvilupu de sa comunidade e integrant sa contribuzione erariale pro s'erogatzione de sos servìtzios pùlicos indispensàbiles.
3. In s'àmbitu de sas facultades cuntzessas dae sa lege su Comune istituit, suprimet e regulamentat, cun deliberatzione consiliare, impostas, tassas e tarifas.
4. Sa podestade impositiva in matèria tributària benit fata dae su Comune respetende sos printzìpios detados dae sa lege 27 de trìulas 2000 n. 212, mediante s'adequamentu de sos atos amministrativos relativos. Mescamente s'òrganu cumpetente a rispòndere de s'interpellu est individuadu in su dipendente responsàbile de s'ufitziu tributos.
5. Su Comune àplicat sas impostas tenende contu de sa capatzidade contributiva de sos sugetos passivos segundu sos printzìpios de progressividades istabilidos dae sa Costituzione e àplicat sas tarifas in modu de privilegiare sas categorias prus dèbiles de sa popolazione.

ART. 81 S'AMMINISTRATZIONE DE SOS BENES COMUNALES

1. Su Responsàbile de su servìtziu in càrrigu disponet sa cumpilatzione de sos benes demaniales e patrimoniales de su Comune de controllare, onni annu e est responsàbile, paris a su Segretàriu o Direttore e a su Ragionieri de su Comune de s'esatesa de s'inventàriu, de sas agiuntas imbenientes e modificatziones e de sa cunservatzione de sos títulos, atos, cartas e iscrituras chi pertocant su patrimoniu.
2. Sos benes patrimoniales comunales no usados in pròpiu e non destinados a funtziones sotziales cunforma a su de duos títulos, de règula, divent èssere dados in afitu. Sos benes demaniales podent èssere cuntzessos in usu cun cànones sa cale tarifa est determinada dae sa Giunta Comunale.
3. Sas summas provenientes dae s'alienatzione de benes, dae làscitos, donatziones, riscossiones de crèditos o, semper e cando, dae risursas dae investire a patrimoniu divent èssere impiegadas in títulos nominativos de s'Istadu o in s'estintzione de passividades onerosas e in su megioru de su patrimoniu o in sa realizatzione de òperas pùblicas.

ART. 82 BILÀNTZIU COMUNALE

1. *S'ordinamentu contàbile de su Comune est riservadu a sa lege de s'Istadu e, in sas làcanas de custa fissadas, a su regulamentu de contabilidade.*
2. *Sa gestione finantziària de su Comune si cumprit in base a su Biàntziu Annuale de Previsione redadu in tèrmines de cumpetèntzia, deliberadu dae su Consìgiu Comunale non prus tardu de su tèrmine istabilidu dae sa lege, osservende sos printzìpios de s'universalidade, unidade, annualidade, veriditizidade, publitizidade de s'integritade e de su parègiu econòmicu e finantziàriu.*
3. *Su Bilàntziu e sos allegados preiscritos dae sa lege divent èssere redados in modu de nde cunsentire sa lèghida pro programmas, servìtzios e interventos.*
4. *Sos responsàbiles de sos servìtzios in s'àmbitu de sas atributziones a issos demandadas dae sa lege, dae su presente istatutu e dae sos regolamentos, adotant cun detèrminas pròpias atos de impignu in sos limites de su budget assignadu cun su pianu esecutivu de gestione e/o cun su pianu de sas risursas, tales provvedimenti sunt trasmitidos, segundu sas modalidades e sas protzeduras prevididas dae su regulamentu de contabilidade e/o dae su regulamentu subra s'ordinamentu de sos ufìtzios e servìtzios, a su responsàbile de su servìtziu finantziàriu e sunt esecutàbiles cun s'aprovazione de su vistu de regularidade chi atestat sa cobertura finantziària.*
5. *Subra onni proposta de deliberazione siat de presentare a sa giunta e a su consìgiu sunt espressados sos parres de regularidade tècnica, dae parte de su servìtziu interessadu, e de regularidade contàbile, dae parte de su servìtziu finantziàriu. Custos parres sunt obligatòrios e, costituint elementu de importu mannu a beru de su protzedimentu, andant inseridos in sa delibera.*
6. *In su casu de provvedimenti de su consìgiu o de sa giunta in sos cales b'at impegnos de ispesa, su parre de regularidade contàbile devet giùghere fintzas s'atestazione de cobertura finantziària dae parte de su responsàbile de su servìtziu finantziàriu.*
7. *Sos impignos de ispesa, pro andare bene, divent cuntènnere su vistu de regularidade contàbile chi atestat sa cobertura finantziària netzessària dae su responsàbile de su Servìtziu finantziàriu. S'aposizione de su vistu rendet esecutàbile s'atu chi est istadu adotadu.*

ART. 83 RENDICONTU DE SA GESTIONE

1. *Sos fatos gestionales sunt rilevados mediante contabilidade finantziària e econòmica e dimostrados in su Rendicontu chi cumprendet su Contu de su Bilàntziu, su Contu Econòmicu e su Contu de su Patrimòniu.*
2. *Su Rendicontu est deliberadu dae su Consìgiu Comunale non prus tardu de su 30 de làmpadas de s'annu imbeniente.*
3. *Sa Giunta Comunale allegat a su Rendicontu una Relazione illustrativa cun sa cale espressat sas valutatziones de efìcàtzia de s'atzione fata subra sos resurtados cunsighidos in raportu a sos programmas e a sos custos sustènnidos, e sa relazione de su Collègiu de sos Revisores de sos contos.*

ART. 84 ATIVIDADE CUNTRATUALE

1. *Su Comune, pro persighire sas punnas suas, providit mediante cuntratos a sos apaltos de traballu, a sas fornaduras de benes e servìtzios, a sas bèndidas, a sos achistos a tìtulu onerosu, a sas pèrmutas e a sas locatziones.*
2. *S'istipulazione de cuntratos devet èssere pretzèdida dae sa determinatzione de su responsàbile de su protzedimentu de ispesa.*
3. *Sa determinatzione devet indicare su fine chi cun su cuntratu s'intendet persighire, s'ogetu, sa forma e sas clàusolas ritènnidas de importu mannu a beru e sas modalidades de ischertu de su cuntraente cunforma a sas dispositziones vigentes.*

ART. 85 REVISORE DE SOS CONTOS

1. *Su Consìgiu Comunale votat, cun votu limitadu a 2 candidados, su Revisore de sos contos*

2. *Su Revisore at diritu de atzessu a sos atos e documentos de s'Ente, durat in càrica tres annos, podet èssere eletu pro un'àtera borta e est revocabile pro inadempientzia e si b'at motivos graves chi influint in modu malu in su mandadu.*
3. *Su Revisore collàborat cun su Consìgiu Comunale in sa funtzione sua de controllu e de indiritzu, esèrtzitat sa vigilàntzia subra sa regularidade contàbile e finantziària de sa gestione de s'Ente e atestat sa currispundèntzia de su Rendicentu a sas resurtàntzias de sa gestione, iscriende una relata apòsita, chi acumpàngiat sa proposta de deliberatzione cunsiliare de su Rendicentu de su Bilàntziu.*
4. *In sa relata giai muntovada in su comma pretzedente su Revisore espressat rilievos e propostas chi divent cunsentire a sa mègius efitzièntzia, produtividade e economitzidade de sa gestione*
5. *Su Revisore, in ue b'at irregularidades in sa gestione de s'Ente, las devet mustrare deretu a su Consìgiu.*
6. *Su Revisore rispondet de sa veridade de sas atestatziones suas e cumprit sos doveres cun sa diligèntzia de su mandatàriu e de unu babbu bonu de famiglia.*
7. *A su Revisore de sos contos podent èssere afidadas àteras funtziones chi pertocant su controllu de gestione.*

ART. 86 TESORERIA

1. *Su Comune at unu servìtziu de Tesoreria chi cumprendet:*
 - a) *sa riscossione de totu sas intradas, de pertinenntzia comunale, versadas dae sos depidores cunforma a sos òrdines de incassu e listas de càrrigu e dae su Contzessionàriu de su Servìtziu de Riscossione de sos Tributos.;*
 - b) *sa riscossione de cale si siat àtera summa ispetante de sa cale su tesoriere devet dare comunicatzione a s'Ente .*
 - c) *su pagamentu, finas sena sos mandados relativos, de sas ratas de ammortamentu de mùtuos, de sos contributos previdenziales e de sas àteras summas istabilidas dae sa lege.*
2. *Sos raportos de su Comune cun su Tesoriere sunt regulados dae sa lege, dae su regulamentu de contabilidade e dae cunvenzione apòsita.*

ART. 87 CONTROLLU ECONÒMICU DE SA GESTIONE

1. *Sos Responsàbiles de sos Ufìtzios e de sos Servìtzios podent èssere cramados a eseguire operatziones de controllu econòmicu-finntziàriu pro averiguare sa rispondèntzia de sa gestione de sos fundos assegnados a issos dae su bilàntziu e a sas punnas fissadas dae sa Giunta e dae su Consìgiu.*
2. *Sas operatziones eseguidas e sas risurtàntzias issoro sunt mustradas in unu verbale chi, paris cun sas osservatziones e rilievos pròpios, benit cunsinnadu a s'Assessore cumpetente chi nde faeddat a sa Giunta pro provvedimenti de cumpetèntzia, si bi diant chèrrere, dae leare a pustis cunsultadu su Collègiu de sos Revisores.*

ART. 88 CUNTRATOS

- a) *S'istipulatzione de sos cuntratos devet èssere antizipada dae determinatzione apòsita de su responsàbile de su protzedimentu de ispesa adotada in cunformidades a sos indiritzos generales formulados dae s'òrganu politicu:*
- b) *Sa punna chi cun su cuntratu si cheret persichire;*
- c) *s'ogetu de su cuntratu, sa forma sua e sas clàusolas ritènnidas de importu mannu;*
- d) *sas modalidades de ischerta de su contraente, cunforma a sas dispositziones vigentes in matèria de cuntratos de sas amministrazziones de s'istadu e de sas resones subra de sas cales sunt fundadas.*
 1. *su comune osservat sas protzeduras prevididas dae sa normativa de sa comunidade econòmica europea retzepida o semper e cando vigente in s'ordinamentu giuridicu italianu.*
 2. *sas normas chi la dissiplinat de sos cuntratos, traballos e servìtzios, finas in econòmia, sunt istabilidas cun regulamentu apòsitu cunforma a sas normas istatales e regionales vigentes in matèria.*
 - 3.

ART. 89
ISTATUTU DE SOS DIRITOS DE SU CONTRIBUENTE

1. Cunforma a su dispostu de s'art. 2 de sa lege 27 de trìulas 2000 n. 212, in sos regulamentos comunales chi ant natura tributària, in sos atos de atzertamentu e in cale si siat atu istrutòriu notificadu a sos contribuentes, su muntovare de cale si siat norma legislativa o regulamentare at a dèvere èssere integradu dae s'iscritu, fintzas sintèticu, o in forma de allegadu, de sa dispositzione a sa cale s'intendet fàghere rinviu
2. Totu sos atos normativos e sa modulistica applicativa relativa, non prus tardu de sos ses meses de s'intrada in vigore de custu istatutu, ant a dèvere èssere aggiornados o integrados introduende, cunforma a sos printzìpios de sa lege 27 de trìulas 2000 n. 212, sas modìficas netzessàrias cun riferimentu particolare:
 - a) A s'informatzione de su contribuente (art. 5);
 - b) A sa connoscèntzia de sos atos e semplificatzione(art. 6);
 - c) A sa craresa e motivatzione de sos atos (art. 7);
 - d) A sa remissione in tèrmines (art.9);
 - e) A sa tutela de s'afidamentu e de sa bona fide in casu de faddinas de su contribuente (art. 10);
 - f) A s'interpellu de su contribuente (art. 11 e 19);

TÌTULU V

DISPOSITZIONES DIVERSAS

ART. 90 ADEGUAMENTU DE S'ISTATUTU

- 1.Su Consìgiu Comunale at a adeguare sos temas de s'Istatutu a su protzessu de evoluzione de sa sotziedade tzivile assicurende una pretzisa cuerèntzia tra sa normativa istatutària e sas cunditiones sotziales, econòmicas e tziviles de sa Comunidade rapresentada.

ART.91 APROVATZIONE DE S' ISTATUTU

1. S'Istatutu est deliberadu in sa interessa normativa dae su consìgiu comunale cun su votu a favore de duos tertzos de sos consigeris assegnados. Si non si nche diat lòmper a custa magioràntzia, sa votatzione devet èssere torrada a fàghere in sètzidas imbenientes de fàghere intro sas trinta dies. S'Istatutu est aprovdu si otenit pro duas bortas su votu a favore de sa magioràntzia assoluta de sos consigeris assegnados. Su dòpiu votu a favore devet èssere espressadu in su matessi testu, sena peruna possibilitade de presentatzione de àteros emendamentos
2. Sas dispositziones presentes in su comma 1 si applicant fintzas a sas modìficas istatutàrias

ART. 92

REVISIONE E ABROGATZIONE DE S'ISTATUTU

1. Sa revisione de s'Istatutu est deliberada dae su consìgiu comunale cun sas matessis modìficas chi sa lege disponet pro s'approvazione.
3. Sa proposta de abrogatzione sighet sa matessi protzedura de sa proposta de revisione. S'abrogatzione devet èssere votada in su matessi tempus a s'approvazione de s'istatutu nou e at eficàtzia dae su mamentu de s'intrada in vigore de cust'ùrtimu.

ART. 93

DISPOSITZIONES FINALES

1. A pustis de s'espletamentu de su controllu dae parte de su cumpetente òrganu regionale de controllu custu Istatutu est publicadu in su bulletinu ufiziale de sa regione, afissu in s'Albu pretòriu pro trinta dies sighidas e imbiadu a su ministeru de s'internu pro èssere inseridu in sa

regorta ufitziale de sos istatutos.

2. *Custu istatutu intrat in vigore coladas sas trinta dies dae sa pulicatzione in s'albu pretòriu de su comune.*

*SU SEGRETÀRIU COMUNALE
(Dut. Maurizio Malgari)*

Su presente Istatutu, gosi comente modificadu dae sa deliberatzione consiliare n° 14 de su 31.05.2006, deretu esecutàbile, est istadu publicadu in s'Albu Pretòriu su 13.06.2006.

Dae sa Residèntzia Munitzipale, su 13 Làmpadas 2006.

*SU SEGRETÀRIU COMUNALE
(Dut. Maurizio Malgari)*